

Kemin kaupunki
opiskeluhooltosuunnitelma 2023 - 2025

Esi- ja Perusopetus

Valmistava opetus

Lukiokoulutus

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
1.1. Opiskeluhuollon toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet.....	2
1.2. Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma.....	4
1.3. Koulukohtaisesti kuvattavat asiat.....	5
1.4. Opiskeluhuollon ohjausryhmä	6
2. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista	6
2.1. Opiskeluhuollon kokonaistarpeen määrittely	6
2.2. Käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut	7
3. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi	12
3.1. Oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset/ Yhteisöllinen opiskeluhoito	13
3.2. Koulukohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat.....	15
3.3. Sitouttava kouluyhteistyö	17
3.4. Poissaolojen ennaltaehkäisy, suunnitelmallinen seuranta (ml. seurantamenetelmät ja -tiedot) ja poissaoloihin puuttuminen	18
3.5. Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen	22
3.6. Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa	23
4. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi/ Yksilökohtainen opiskeluhoito	24
4.1. Oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin/ Yksilökohtainen opiskeluhoito ja sen toteuttaminen	25
4.1.1. Psykologi- ja kuraattoripalvelut.....	25
4.1.2. Neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltopalvelut	27
4.2. Yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen	28
4.3. Opiskeluhoitokertomuksen laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitorekisterille	29
4.4. Tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kuripitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä.....	30
4.5. Opettajan laajaan terveystarkastukseen luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytännöt	31
4.6. Oppilaan esiopetus-/koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytännöt	32
4.7. Tiedonsiirto	33
5. Opiskeluhuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa.....	34

5.1. Lasten, oppilaiden, opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen	34
5.2. Opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä	36
5.3. Opiskeluhoollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen ja sairaalaopetuksen yhteydessä	37
5.4. Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi.....	38
5.5. Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille	39
6. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma	40
6.1. Toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet (sis. Rehtorin ja opettajan velvoitteet) /Suunnitelma suojaamiseksi väkivallalta.....	40
6.2. Toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan/ opiskelijan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin	47
6.3. Yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. Toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/ tai poliisille	48
6.3.1. Lastensuojeluilmoituksen tekeminen.....	48
6.3.2. Opetustoimen ja Lapin poliisin ennalta estävän toiminnan kanssa tehtävä yhteistyö	50
6.3.3. Toimintamalli väkivaltilanteissa	52
6.4. Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa	52
6.4.1. Kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu	53
6.4.2. Kriisityön johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako	54
6.4.3. Sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä opetuksen järjestäjän ja koulun välisen tiedottamisen periaatteet kriisitilanteissa.....	55
7. Lähteet ja liitteet.....	55

1. Johdanto

Opiskeluhuollosta säädetään erillisellä lailla Laki oppilas- ja opiskelijahuollosta (1287/2013). Oppilas- ja opiskeluhoitolakia on muutettu joidenkin säännösten osalta vuoden 2023 alusta liittyen opiskeluhoitopalveluiden siirtymiseen kunnista hyvinvointialueille (377/2002).

Koulutuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhoillon kokonaisuuden toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuitolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022). Aiemmat koulukohtaiset suunnitelmat korvautuvat nyt lain ja Opetushallituksen määräyksen mukaisesti koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmalla, joka sisältää sekä yleisesti määrättyjä että paikallisesti päätettyjä asioita. Koulutuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskeluhoitosuunnitelma.

Kemin opiskeluhoitosuunnitelma on laadittu yhteisenä esi- ja perusopetukselle, perusopetukseen valmistavalle opetukselle sekä lukiokoulutukselle.

Tässä suunnitelmassa koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä **opetuksen järjestäjä** (oppilas- ja opiskelijahuitolaki 1 §). Molemmat käsitteet tarkoittavat kuntaa, jolla on velvollisuus järjestää esi- ja perusopetusta alueensa lapsille. Kunta voi järjestää myös lukiokoulutusta.

Opiskeluhoitoa on sekä perusopetuslaissa tarkoitettu oppilashuolto että lukiolaissa tarkoitettu opiskelijahuolto (oppilas- ja opiskelijahuitolaki 3 §).

Suunnitelmassa **oppilas** -sanalla tarkoitetaan myös esioppilasta, perusopetuksen ja valmistavan opetuksen oppilasta ja lukion opiskelijaa.

Koulu/ Yksikkö tässä suunnitelmassa tarkoittaa esiopetusyksikköjä sekä koulu- ja oppilaitosyhteisöjä eli peruskouluja ja lukiota.

Opiskeluhoitopalveluilla tarkoitetaan ikäkauden mukaisia neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon, kuraattorin ja psykologin palveluita.

Opiskeluhoitosuunnitelma laaditaan opiskeluhoillon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten. Suunnitelma on laadittu yhteistyössä hyvinvointitoimialan lasten ja nuorten palveluiden ja Lapin hyvinvointialueen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuitolaki 13 § (377/2022) sekä terveydenhuitolaki 15 a § (378/2022)). Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa hyödynnetään viimeisimpiä yksikkökohtaisia suunnitelmia. Henkilöstöä, oppilaita ja heidän huoltajiaan on osallistettu suunnitelman valmisteluun heiltä koottavan tiedon (kyselyn) yhteydessä.

Suunnitelman päivittämisestä vastaa jatkossa Kemin kaupungin opiskeluhoillon ohjausryhmä.

Opiskeluhoitosuunnitelma pohjautuu Opetushallituksen opetussuunnitelman perusteisiin sekä paikallisella tasolla opiskeluhoillon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kaksi suunnitelmaa, jotka valmistellaan monialaisessa yhteistyössä:

- Kemin kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon on kirjattu opiskeluhoitoa koskeva osuus. Opiskeluhoitosuunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § (377/2022)).
- Kemin kaupungin opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma, mikä korvaa paikallisissa opetussuunnitelmissa esi- ja perusopetuksen, valmistavan opetuksen sekä lukiokoulutuksen opetussuunnitelmien luvut opiskeluhoollasta.

Opiskeluhoitosuunnitelma sisältää opetuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhoitotyön tavoitteet, keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta) sekä yksikkökohtaisesti tarkennetut tiedot. Opetuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhoitosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista seurataan ja tarkistetaan.

Opiskeluhoitosuunnitelmassa kursivoidut kappaleet ovat Opetushallituksen opetussuunnitelman perusteiden opiskeluhoitoa käsittelevästä luvusta ja niitä on täydennetty paikallisilla linjauksilla.

1.1. Opiskeluhoollon toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet

Perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelman perusteiden opiskeluhoitoa koskevassa luvussa määrätään perusopetuslain ja lukiolain mukaisesti opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista sekä oppilas- ja opiskeluhoitolaissa määrätyn opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimisesta (perusopetuslaki 14 § (477/2003), lukiolaki 714/2018 12 § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § (377/2022)).

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 3 §).

Oppilaalla on oikeus saada maksutta opiskeluhoito, jota opetukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 §).

Opiskeluhoitotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus (YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989, perusopetuslaki 3 a § ja lukiolaki 2§).

Opiskeluhoitoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § (377/2022)).

Opiskeluhoito on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä ja kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä.

Oppilailla on oikeus opiskeluhoitopalveluihin, joita ovat neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § ja 4 §)

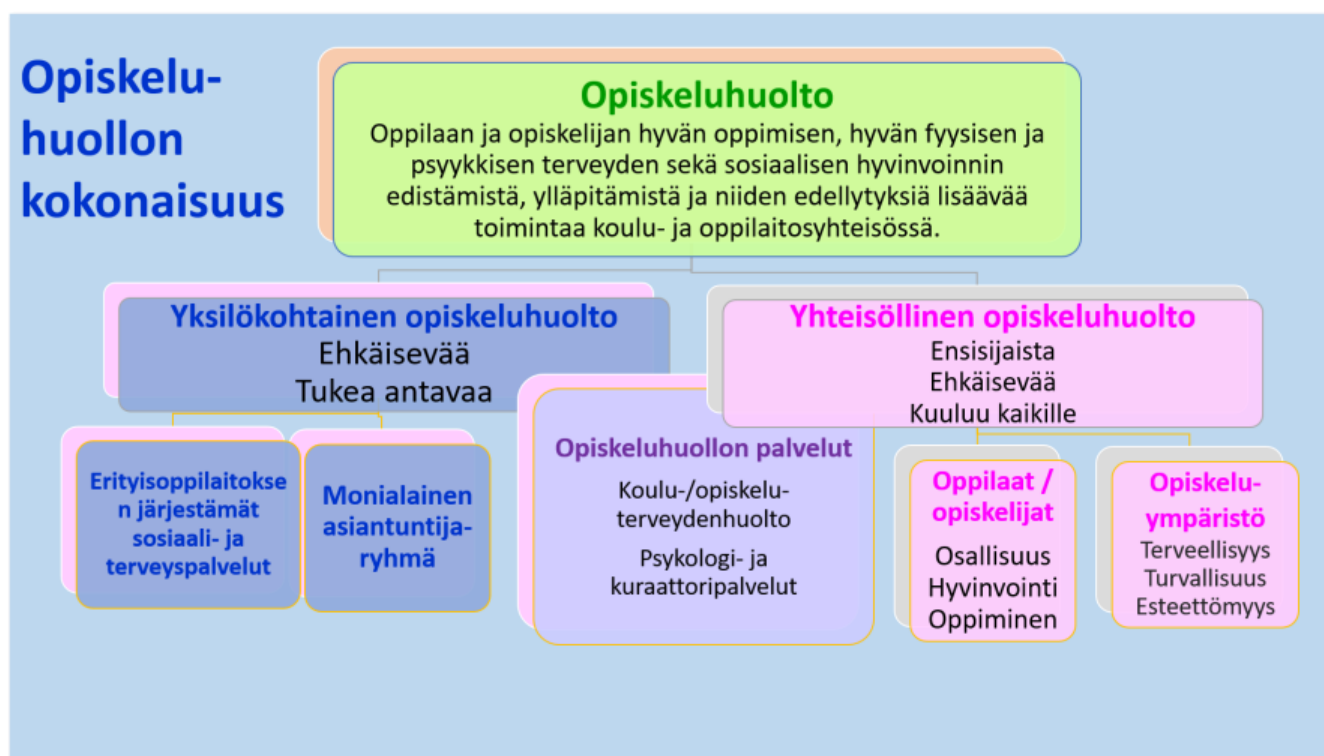
Opiskeluhoitopalvelut järjestetään lähipalveluna, jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat (terveydenhuoltolaki 15 a § (378/2022) ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 § (377/2022)).

Perusopetukseen **valmistavan opetuksen** opiskeluhoollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet ja oppilaita samat oikeudet kuin perusopetuksen oppilaille annettavassa opiskeluhoollissa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1§ (377/2022)).

Valmistavan opetuksen erityispiirteistä on mainittu:

- Yhteistyö perheen kotoutumissuunnitelmasta vastaavan tahon kanssa.
- Osallisuuden varmistamiseksi huolehditaan tarvittavat tulkitsemispalvelut.
- Huoltajille tietoa myös suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintatavoista ja saatavuudesta.
- Tiedottamisen ymmärrettävyyks on tärkeä varmistaa.

Kemissä perusopetukseen valmistavaa opetusta järjestetään ensisijaisesti peruskoulujen yhteydessä ja valmistavan opetuksen oppilaita kohdellaan yhdenvertaisesti perusopetuksen oppilaiden kanssa.

Lähde: oph.fi

1.2. Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma

Opiskeluhoitosuunnitelma ja yhteisölliset toimintatavat luovat perustan Kemin kouluissa toteutettavalle hyvinvointityölle. Opiskeluhoitoryhmä vastaa kouluilla tehtävän hyvinvointityön suunnittelusta, koordinoinnista, toteutuksesta ja arvioinnista. Painopiste on hyvinvointia tukevassa yhteisöllisessä työssä ja palveluita tarjotaan ja kehitetään kouluilla yhteisölähtöisesti ja opiskeluhoitosuunnitelman mukaisesti.

Opiskeluhoollon käytänteitä ja menetelmiä sekä niiden arvioinnista nousevaa tietoa tulee tarkastella siten, että kehittämistyö vahvistaa edelleen myös kerättävän tiedon laatua ja tiedolla johtamisen kulttuuria. Laadukas opiskeluhoitotyö pyrkii yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseen suunnitelmallisella tietoon perustuvalla toiminnalla huolehtien oppilaiden osallisuudesta, kodin ja koulun yhteistyön toimivuudesta, suunnitelmallisesta tiedottamisesta ja perehdyttämisestä sekä näiden toimien arvioinnista.

Kemin opiskeluhoitosuunnitelman tavoitteena on oppilaan kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista ja sen edellytyksistä huolehtiminen. Opiskeluhoito on päivittäistä lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemista esiopetuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Se on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää ja yhteisöllistä työtä ja yhteisön hyvinvointia tukevaa toimintakulttuuria sekä ympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.

Opiskeluhoito on osa esiopetuksen, koulun ja oppilaitoksen kasvatus- ja opetustehtävää. Keskeistä opiskeluhoollissa on monialainen yhteistyö. Työtä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen lapseen, oppilaaseen, opiskelijaan ja huoltajaan, sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Opiskeluhoitotyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus. Toimintaa ohjaavat velvoitteet perustuvat lainsäädäntöön ja määräyksiin. Ne ohjaavat myös toimijoiden välistä yhteistyötä. Opetuksen järjestäjä vastaa opiskeluhoollon toteuttamisesta, arvioinnista ja kehittämisestä. Ensisijainen vastuu yhteisön hyvinvoinnista on koulun tai oppilaitoksen henkilökunnalla. Yhteisön toimintakulttuurin kehittämistä ja yhteisöllistä työtä johtaa rehtori. Lapin hyvinvointialue vastaa opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen sekä neuvolapalveluiden, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä alueellaan sijaitsevien yksiköiden opetuksessa tai koulutuksessa oleville lapsille, oppilaille ja opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta.

Opiskeluhoito on esiopetuksessa ja koulussa tarjottava lasten, nuorten ja perheiden maksuton peruspalvelu. Opiskeluhoollon tavoitteena on edistää oppilaiden ja opiskelijoiden ja koko esiopetus- ja kouluyhteisön ja -ympäristön hyvinvointia, huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä ja lasten ja nuorten osallisuutta. Samanaikaisesti turvataan varhainen tuki sitä tarvitseville. Opiskeluhoitotyön painopistettä on siirretty yksilökeskeisestä työstä yhteisölliseen työhön oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti.

Yhteisölliseen opiskeluhoitotyöhön kuuluu koko esiopetus- ja kouluyhteisön sekä yksittäisten luokkien ja ryhmien hyvinvoinnin kehittäminen, seuraaminen ja arviointi. Varhainen ennaltaehkäisy ja turvallisuuteen liittyvien riskien ennakointi on ensisijaisesti luonteeltaan yhteisöllistä toimintaa, jota tulisi kehittää yhdessä kaikkien yhteisöön kuuluvien kanssa.

Lisäksi tulee huolehtia siitä, että lapsen, oppilaan ja opiskelijan yksilölliset kasvuun ja kehitykseen sekä terveyteen liittyvät tarpeet otetaan huomioon yhteisön arjessa. Oppimisen edistämiseksi ja puuttumisessa yhteisössä esiintyviin haasteisiin ja vaikeuksiin tarvitaan myös yksilöllistä tukea. Yksilöllistä tukea suunniteltaessa on kuitenkin aina muistettava myös yhteisöllisen opiskeluhoitotason taso.

Yhteisöllisen ja yksilöllisen tuen tavoitteet, tehtävät ja toimintamallit ovat toisiaan täydentäviä. Opiskeluhoitotöiden tehtävänä on osana esiopetus- ja kouluyhteisön toimintakulttuuria terveen ja turvallisen oppimis- ja kasvuympäristön luominen, mielenterveyden suojaaminen, syrjäytymisen ehkäiseminen sekä esiopetus- ja kouluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen. Tavoitteena on edistää yhteisöllistä toimintatapaa, myönteistä vuorovaikutusta ja keskinäisen huolenpidon ilmapiiriä sekä puuttua tarvittaessa ongelmiin. Tämä tapahtuu hyvän yhteistyön avulla lasten/nuorten ja hoitajien, sekä opetus ja muiden hallinnonalojen henkilöstön kesken suunnitelmallisesti ja joustavasti. Pohjana toimii vahva ennaltaehkäisevä perustyö varhaiskasvatuksessa ja koulussa, joka pohjautuu yhteisölliseen toimintakulttuuriin sekä avoimeen ja ammatilliseen vuorovaikutukseen.

1.3. Koulukohtaisesti kuvattavat asiat

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoitotöiden toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on koulukohtaisesti kuvattuina asiakokonaisuudet 1-5 (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § (377/2022))

- 1. Arvio opiskeluhoitotöiden kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista*
- 2. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoitotöiden edistämiseksi*
- 3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)*
- 4. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa*
- 5. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma*

Kemissä koulukohtaisesti koottavat sisällöt ja koulujen toimenpiteet kuvataan esiopetuksen toimintasuunnitelmassa ja kunkin koulun omaan lukuvuosisuunnitelmaan osaksi koululla tehtävää työtä. Tällä pyritään opiskeluhoitotyön käytänteiden ja näkyvyyden vahvistamiseen koulujen arjessa. Koulun kriisisuunnitelma on osa koulun turvakansiota.

1.4. Opiskeluhuollon ohjausryhmä

Järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 §).

Kemin opetuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon ohjausryhmän kokoonpano:

- Hyvinvointijohtaja, pj
- Johtava rehtori
- Varhaiskasvatuspäällikkö
- Neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon edustaja
- Kuraattori- ja psykologipalveluiden edustaja
- Opettajaedustajat (esi- ja perusopetus, lukiokoulutus)
- Rehtoriedustaja
- Päiväkodinjohtaja edustaja
- Sosiaalipalveluiden edustaja
- Nuorisotoimen edustaja
- Muut kutsut asiantuntijat aiheen mukaan
- Opiskelijoiden edustaja, huoltajien edustaja

2. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista

Opiskeluhuollon kokonaistarvetta arvioidaan keräämällä kouluittain tiedot opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja hyvinvointialueen ilmoittama arvio käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista (neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut). Tiedot ilmoitetaan opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhuoltopalvelujen riittävyys huomioiden oppilaiden ja kouluyhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määräajassa. (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 15 § ja 17 § ja terveydenhuoltolaki 16 § (1326/2010))

2.1. Opiskeluhuollon kokonaistarpeen määrittely

Arvioon opiskeluhuoltohenkilöstön kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhuoltotyössä sekä opiskeluhuollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arvioissa huomioidaan esimerkiksi esiopetus-, koulu- ja oppilaitosyksiköiden määrä ja yksiköiden lapsi/oppilasmäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arvioissa huomioidaan lisäksi esimerkiksi eri ikäisten, tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien ja maahanmuuttotasaisten oppilaiden lukumäärät ja osuudet. Arvioissa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja

nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös oppilailta ja huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisilta.

Opiskeluhuollon kokonaistarpeen arvio suhteutetaan opiskeluhuoltopalveluiden psykologeja ja kuraattoreita koskeviin sitoviin mitoituksiin ja terveydenhoitajien ja lääkärin osalta mitoitussuosituksiin. Lisäksi hyödynnetään viimeisimmän kouluterveyskyselyn tuloksia, muita lasten ja nuorten hyvinvointia kuvaavia seurantatietoja, tietoa opiskeluhuoltopalveluiden asiakkuuksien määräaikaisten toteutumisesta ja koulun asuinalueen/ toimintaympäristön erityispiirteistä. Arviossa voidaan hyödyntää myös muita tietoja, kuten opetuksen järjestämiseen liittyviä tilastoja.

Opetuksen järjestäjän arviossa opiskeluhuoltopalveluiden kokonaistarpeesta ilmoitetaan kaikkien opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten (neuvola-, koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) henkilötyövuodet.

2.2. Käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut

Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista (ikäryhmälle tarkoitetut neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltopalvelut sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin esiopetusyksiköltä/koululta/oppilaitokselta. Arviossa käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuodet. Tieto kerätään hyvinvointialueelta.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 15 a §:n mukaan Hyvinvointialueen on järjestettävä opiskeluhuoltopalvelut alueellaan oleville oppilaille/ opiskelijoille heidän kotikunnastaan riippumatta. Opiskeluhuoltopalvelujen on muodostettava yhtenäinen toiminnallinen kokonaisuus. Hyvinvointialueen on opiskeluhuoltopalveluja järjestäessään toimittava yhteistyössä opetuksen/ koulutuksen järjestäjien kanssa sekä tehtävä yhteistyötä myös oppilaan/ alaikäisen opiskelijan vanhempien ja huoltajien, oppilaiden/ opiskelijoiden, opiskeluhuolto- ja opetushenkilöstön sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa.

Hyvinvointialueen on osallistuttava opetussuunnitelmien laatimiseen siltä osin kuin se koskee oppilas- ja opiskelijahuoltoa sekä koulun/ oppilaitoksen ja kodin välistä yhteistyötä. Hyvinvointialueella tulee lisäksi olla alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 a §:n mukaisesti. Hyvinvointialueen tulee myös muodostaa alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä oppilas- ja opiskelijahuoltolain 14 a §:n mukaisesti.

Opiskeluhuoltopalvelujen on oltava oppilaiden/ opiskelijoiden helposti saavutettavissa. Hyvinvointialueen on järjestettävä palvelut ensisijaisesti koulussa/ oppilaitoksessa. Opetuksen/ koulutuksen järjestäjän on tarjottava hyvinvointialueen käyttöön tarkoitukseen soveltuvat tilat palvelujen järjestämiseksi. Opetuksen/ koulutuksen järjestäjä on oikeutettu saamaan tilojen käytöstä aiheutuvista kustannuksista kohtuullisen korvauksen hyvinvointialueelta.

Taulukko opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista palveluista henkilötyövuosina

Koulut	Neuvola/Koulu- terveydenhoitajatar- ve/toteuma	Lääkäri tarve/toteuma	Kuraattori tarve/toteuma	Psykologi tarve/toteuma
Esiopetus				
Hepola	1 / 1		0,6 / 0,5 (2,5pv)	0,4 / 0,2 (2,23pv)
Karihaara	1 / 1		0,8 / 0,6 (3,34pv)	0,6 / 0,4 (2,9pv)
Kivikko	0,6 / 0,6		0,6 / 0,5 (2,53pv)	0,4 / 0,2 (2,22pv)
Koivuharju	0,2 / 0,2		Sisältyy Kivikon lukuun	Sisältyy Kivikon lukuun
Sauvosaari	0,8 / 0,8		0,4 / 0,3 (1,6pv)	0,2/ 0,2 (1,39pv)
Syväkangas	1,2 / 1		1 / 0,9 (4,2pv)	0,7/ 0,4 (3,66pv)
Lukio	0,6 / 0,6		0,4 / 0,4 (2,37pv)	0,2/ 0,1 (1,82pv)
Kaikki oppilaat yht.	5,4 (4,77) / 5,2	1 (1,04) / 1	3,8 (3,27) / 3,2	2,5 (2,81) / 1,5

Selite: 0,2 = yksi työpäivä ja 1htv = 5 työpäivää

Opiskeluhuollon henkilöstömitoitus on määritelty seuraavasti. Mitoitussuositus on laskettu palvelujen lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi.

- 1 psykologi / 780 oppilasta
- 1 kuraattori / 670 oppilasta
- 1 terveydenhoitaja / 460 oppilasta perusopetuksessa ja 1 terveydenhoitaja / 570 opiskelijaa toisella asteella (lukiokoulutus)
- 1 lääkäri / 2100 oppilasta
- 1 terveydenhoitaja / 320 esioppilasta
- 1 neuvolalääkäri / 2270 oppilasta

Kokonaistarpeen arviointi ja toimintaympäristön erityispiirteet kouluittain 11.8.2023 tietojen mukaan

koulut	Esiopp.	Opp. määrä	PR	teho	etu	S2
Hepola eo + 1-9	7	341	5	54	26	11
Karihaara 1-9		431	1	49	8	59
Kivikko eo + 1-5	56	248	0	18	0	3
Koivuharju 3-6		85	0	7	1	13
Koivuharju-Toivola	31					
Sauvosaari 1-6	28	210	9	10	32	76
Syväkangas eo + 1-9	54	563	2	52	6	59
Lukio		253 (312)*				6
Yht.	176	2193 (1913)				

PR = pienryhmät (pidennetty oppivelvollisuus, kuntouttava opetus, käytöshaasteet, valmistava opetus)

teho = tehostettu tuki oppilaat

etu = erityinen tuki oppilaat

S2 = maahanmuuttajataustaiset oppilaat, joilla suomi toisena kielenä oppimäärä

*lukio kaksoistutkinto (Lappia) 59 + päiväopetus 253 = 312

Indikaattorit asuinalueittain

Kemin indikaattoriluvut 2021	äidinkieli ei kotimainen	ei perusasteen jälkeistä tutkintoa	työttömien osuus työvoimasta	indikaattorit yht.
94100 keskusta	7,9	17	19,7	44,6
94200 Torvinen-Vainio	6,1	17,1	13,9	37,1
94300 Pajusaari	2,7	15,7	12,4	30,8
94600 Ristikangas-Kivikko	1,3	8,9	7	17,2
94700 Takajärvi-Haukkari	3,6	12,1	13,8	29,5
94720 Peurasaari	1,4	7,1	9,4	17,9
94830 Pikku Berliini-Hepola	2,8	12,5	23,2	38,5
94900 Ajos	0,9	12,3	11,9	25,1

Opiskeluhoitopalveluilla tarkoitetaan terveydenhuoltolain 16 §:ssä tarkoitettuja kouluterveydenhuollon palveluja, 17 §:ssä tarkoitettuja lukioden ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palveluja ja 17 a §:ssä tarkoitettuja psykologipalveluja sekä sosiaalihoitolain 27 c §:ssä tarkoitettuja kuraattoripalveluja.

Psykologi- ja kuraattoripalveluilla tarkoitetaan opiskeluhoollon psykologin ja kuraattorin antamaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, joilla edistetään koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä oppilaiden perheiden ja muiden läheisten kanssa ja tuetaan oppilaiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 7 §)

Opiskeluhoollon **psykologi** on terveydenhuollon ammattihenkilö, joka tukee oppilaan psyykkistä hyvinvointia ja koulunkäyntiä kasvatukseen, kehitykseen ja mielenterveyteen liittyvissä asioissa. Lisäksi opiskeluhoollon psykologi tekee oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä sekä tunne-elämään liittyvien asioiden kartoituksia. Opiskeluhoollon psykologi arvioi tarvittaessa myös oppilaan hoidon sekä kuntoutuksen tarvetta.

Opiskeluhoollon **kuraattori** on koulun sosiaalityön ammattihenkilö. Kuraattori tukee oppilaan ja perheen sosiaalista ja psyykkistä hyvinvointia sekä antaa tukea koulunkäynnin pulmiin sekä auttaa vuorovaikutus –ja kaverisuhteissa. Tarvittaessa kuraattori arvioi sosiaalipalveluiden tarvetta yhdessä perheen ja muiden sosiaalialan toimijoiden kanssa. (sosiaalihoitolaki 35§, 41§)

Lastenneuvolan tehtävänä on edistää alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveyttä ja hyvinvointia sekä kaventaa perheiden välisiä terveyseroja (terveydenhuoltolaki 1326/2010 15 §). Lastenneuvolassa seurataan ja edistetään lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvua ja kehitystä sekä tuetaan vanhempien vanhemmuutta mm. turvallisessa, lapsilähtöisessä kasvatuksessa ja lapsen hyvässä huolenpidossa sekä parisuhteen hoitamisessa. (thl.fi)

Kouluterveydenhuollolla tarkoitetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 16 §:n mukaista kouluterveydenhuoltoa ja **opiskeluterveydenhuollolla** terveydenhuoltolain 17 §:n mukaista opiskeluterveydenhuoltoa. Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa toteuttavat terveydenhoitaja ja lääkäri.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluilla edistetään ja seurataan oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisuutta ja turvallisuutta sekä edistetään ja seurataan opiskelijoiden tervettä kasvua ja kehitystä, hyvinvointia ja opiskelukykyä ja tunnistetaan opiskelijoiden varhaisen tuen tarpeet ja järjestetään tarvittava tuki sekä ohjataan hoitoon ja tutkimuksiin. Lisäksi kouluterveydenhuollossa tuetaan vanhempien ja huoltajien hyvinvointia ja kasvatustyötä.

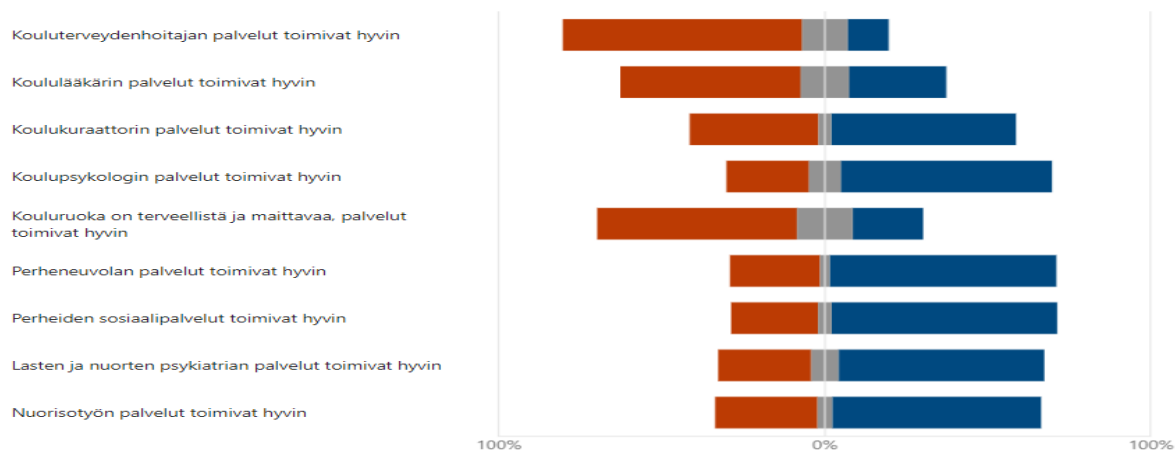
Määräaikaiset koko ikäluokkaa koskevat terveystarkastukset muodostavat kouluterveydenhuollon toiminnan rungon. Sairaushoito ei sisälly kouluterveydenhuoltoon, ainoastaan koulupäivän aikana tapahtuneet lievät tapaturmat ja sairaustapaukset kuuluvat palvelun piiriin. Oppilas voi hakeutua terveydenhoitajan vastaanotolle koulukohtaisesti myös ilman ajanvaraus sovittuina vastaanottoaikoina. Opiskeluterveydenhuolto sisältää opiskelijan terveyden- ja sairaanhoitopalvelut, jotka on järjestettävä yhtenäisenä kokonaisuutena.

Kemin kaupungin esiopetusyksiköille, perusopetuksen kouluille ja lukiolle on nimetty oma opiskeluhuollon psykologi ja kuraattori sekä terveydenhoitaja. He työskentelevät yhteistyössä opiskelijan, huoltajien ja opettajien sekä oppilaitoksen muun henkilöstön kanssa sekä muiden yhteistyötahojen ja verkostojen kanssa.

13. Arvioi seuraavia väittämiä koulun opiskeluhuollosta (0 piste)

[Lisätietoja](#)

■ Kyllä ■ Ei ■ En osaa sanoa

Lähde Huoltajakysely 05/2023

3. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhuolto on tärkeä osa esi- ja perusopetuksen ja lukiokoulutuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja opetuksen järjestäjän opiskeluhuolto) mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Esiopetuksen, koulun ja oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu yhteisön hyvinvoinnista (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 §).

Kemin esiopetusyksiköissä ja kouluissa yhteisöllistä opiskeluhuoltoa toteuttavat kaikki toimijat ja se on kaikkien yhteinen asia. Yhteisöllisessä opiskeluhuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään kouluyhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä opiskeluhuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Opiskeluhuolto luo kouluyhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennaltaehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa.

Koulurakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Kouluyhteisöllä on yhtenäiset toimintatavat eri oppimisympäristöissä tapahtuvaa opetusta ja välitunteja varten.

Eri oppiaineiden opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita noudatetaan ja varmistetaan, että oppilaan oppimisympäristö työelämään tutustumisen aikana on turvallinen. Kouluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä kouluyhteisön hyvinvointia edistetään ja seurataan jatkuvasti. Niitä arvioidaan kolmen vuoden välein toteutettavissa tarkastuksissa.

Ennaltaehkäisevä toiminta kantaa järjestelmällisesti varhaiskasvatukseen, esiopetuksen ja perusopetuksen kautta toiselle asteelle, johon oleellisesti kuuluu nivelvaihtely esim. erilaisten siirtopalavereiden muodossa.

Keskeisiä opiskeluhuollon toimintaa ohjaavia periaatteita ovat avoimuus, luottamuksellisuus, vastuullisuus sekä lapsen osallisuuden tukeminen ja toimiva yhteistyö koulun ja kodin välillä.

Hyvinvoinnin edistämiseksi on laadittu Kemin varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen hyvinvoinnin ekosysteemi –malli. Malli ohjaa lasten ja nuorten palvelukokonaisuuden toimintakulttuurin kehittämistyötä ja sitä päivitetään jatkuvasti vastaamaan lainsäädännön muutoksia ja Opetushallituksen ohjeistuksia.

Kemin varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen hyvinvoinnin ekosysteemi

KEMIN KAUPUNKI / CITY OF KEMI Valtakatu 26, FI-94100 Kemi, Tel. +358 16 259 111, Fax +358 16 259 699, www.kemi.fi

Taustalla Kemin koulujen tuen järjestämisen historia, [Lapin paras koulu -hankkeen \(2020\) tavoitteet ja tavoiteasettelu](#)

Tulossa: uusi palveluverkko, tarve yhtenäistää ja selkeyttää toimintakulttuuria ja pedagogista johtamista, jotta oppilailla ja perheillä olisi selkeä ja yhtenäinen koulupolku.

Koulujen yhteiset kehittämishankkeet 2021-2023.
Suunnittelun vuosi 2021-2022
- toteutuksen ja kokeilemisen vuosi 2022-2023

yhteinen suunta, pedagoginen johtaminen, hyvinvointi, laadukas ja sujuva yleinen tuki=arki.

Lähde: Kemin varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen hyvinvoinnin ekosysteemi

3.1. Oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset/ Yhteisöllinen opiskeluhoito

Yhteisöllinen opiskeluhoito on jokapäiväistä huolenpitoa oppilaiden ja koko yhteisön hyvinvoinnista. Se on vaikuttavinta, kun opetushenkilöstö toteuttaa sitä osana opetusta ja opiskeluhoitopalveluiden ammattilaiset osana yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoitotyö koostuu muun muassa seuraavista asioista:

Lähde: thl.fi

Opiskeluhuollon tiedolla johtamisen välineitä, kuten vuosikelloa, tiedonkeruumittareita, nivelvaihe- ja tiedonsiirtoprosesseja kehitetään opiskeluhoitotyön vahvistamiseksi ja yhtenäistämiseksi. Opiskeluhoitoa arvioidaan kuntatasoisesti opiskeluhoollon ohjausryhmän sekä yksikkökohtaisesti yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän toimesta. Lisäksi yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä edistää ja seuraa henkilöstön opiskeluhoitotyöhön vaadittavaa osaamista.

Kouluyhteisön ja oppilaiden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset:

- laajoista terveystarkastuksista tehty yhteenvetot arvioitaessa luokka- ja kouluyhteisön tilaa ja mahdollisten lisätoimenpiteiden tarvetta
- kouluterveyskyselyt joka toinen vuosi 4.-5.lk, 8.-9.lk ja lukion 1.-2. vuoden opiskelijat
- koulun hyvinvointiprofiilin tulokset vuosittain
- kiusaamiskyselyt
- päihdekyselyt
- MOVEtestit
- TEAviisari-tiedonkeruu
- Opa-tiedonkeruu joka toinen vuosi
- kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkistus kolmen vuoden välein

Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmän tehtävänä on tiedottaa seurannassa käytettävien tiedonkeruiden tuloksista henkilöstöä, oppilaita, huoltajia ja yhteistyötahoja.

Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä edistää oppilaiden, huoltajien ja koko henkilöstön osallisuutta sekä yhtenäistää ja kehittää yhteisön toimintatapoja. Yhteisölliseen opiskeluhuoltotyöhön kuuluu esimerkiksi vierailut esiopetusryhmissä, luokissa, oppituntien seuraaminen ja oppilaiden kanssa keskusteleminen sekä esiopetus- ja kouluyhteisössä esiin nousseisiin tarpeisiin vastaaminen. Opiskeluhuoltohenkilöstö on mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa erilaisia teemapäiviä, vanhempainiltoja, esiopetukseen ja kouluun tutustumispäiviä, siirtopalavereita, koulukohtaisia kyselyjä ja erilaisia esiopetuksen ja koulun toimintakulttuurin kehittämiseen tähtääviä toimenpiteitä.

3.2. Koulukohtaisten opiskeluhuoltoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Koulun opiskeluhuoltoryhmä vastaa koulun opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 § (1501/2016)). Koulun opiskeluhuoltoryhmän toiminta on suunnitelmallista ja tavoitteellista. Ryhmä kokoontuu lukuvuoden aikana säännöllisesti kerran kuukaudessa. Rehtori vastaa siitä, että koulun opiskeluhuoltoryhmä työskentelee tähän suunnitelmaan kirjatulla tavalla ja että ryhmän kokoontumisista laaditaan muistiot.

Koulun opiskeluhuoltoryhmän kokoonpano:

- Rehtori, pj.
- Apulaisrehtori
- Päiväkodin/ esiopetuksen johtaja
- Kouluterveydenhoitaja
- Koulukuraattori
- Koulupsykologi
- Opettajaedustaja(t) (esiopettaja/erityisopettaja/oppilaanohjaaja/muut opettajat)
- Kouluyhteisöohjaaja/ koulunuorisotyöntekijä (nuorisotoimi)
- Ryhmään kutsutaan tarvittaessa muita koulun henkilöstöön kuuluvia ja lasten sekä nuorten hyvinvointia edistäviä viranomaisia ja toimijoita sekä opiskelijoita ja vanhempia

Koulun opiskeluhuoltoryhmän keskeisiä tehtäviä:

- koko koulua koskevan yhteisöllisen hyvinvointityön, turvallisuuden ja terveellisuuden sekä opiskeluhuoltoryhmän oman työskentelyn koordinointi, suunnittelu, toteuttaminen, arviointi ja kehittäminen Kemin opiskeluhuoltosuunnitelman mukaisesti
- oppilaiden ja huoltajien osallistumisen mahdollistaminen opiskeluhuolto- ja hyvinvointityöhön yleensä
- opiskeluhuollon vuosittaisten aikataulujen ja tehtävien suunnittelu ja toteuttaminen (vuosikello, kirjaaminen lukuvuosisuunnitelmaan, koulukohtaisten suunnitelmien laatiminen ja päivittäminen)

- opiskeluhuollosta tiedottaminen
- kyselyt, tulosten käsittely, tiedottaminen huoltajille ja koulutoimen hallintoon
- oppimisympäristön kehittäminen (esim. ryhmäytymisen tukeminen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen, työrauhan tukeminen)
- mm. poissaoloihin, kiusaamiseen, häirintään, väkivaltaan ja syrjimiseen liittyvien toimintamallien noudattaminen, perehdytys, tiedottaminen ja arviointi
- kodin ja koulun välisen opiskeluhuollollisen yhteistyön kehittäminen ja seuranta

Opiskeluhuoltoryhmä suunnittelee vuosikellon avulla lukuvuosittaista toimintaansa hyödyntäen käytössä olevia terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin mittareiden tuloksia suunnittelun pohjana. Opiskeluhuoltoryhmässä käsitellään suunnitellusti kouluterveyskyselyn tulokset, kriisisuunnitelmat ja koko kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävät mallit. Vuosikello sisältää sekä opiskeluhuoltoryhmän omaan työskentelyyn kuuluvia asioita että myös koulussa toteutettavaa hyvinvointiin tähtäävän yhteisöllisen työn muotoja ja samalla sen avulla raamitetaan yhteistyötä muiden sidosryhmien kanssa. Opiskeluhuoltoryhmä arvioi toimintaansa vähintään kerran lukuvuodessa.

Kemin koulujen opiskeluhuoltoryhmän vuosikello:

ELO-SYYSKUU osallisuus ja toimintasuunnitelma: opiskeluhuoltoryhmän järjestäytyminen (kokoonpano, kokouspäivät), tavoitteet lukuvuodelle ja koulukohtaiset tarkennukset/ painotukset opiskeluhuoltosuunnitelmaan, syksyn nivelvaihetsekkaus

LOKAKUU turvallisuus ja toimintamallit: turvallisuusharjoitukset, asiakirjat, tulevat tarkastukset ja niihin osallistuminen, kouluterveyskyselyn tulokset ja toimenpiteet, poissaolot

MARRASKUU hyvinvointi ja oppilaskunnan osallisuus: oppilaskuntien kuuleminen, tilannekartoitus ja toimenpiteet, TEAvisari-kysely (esim. Kiusaaminen, työrauha, häirintä, osallisuus jne)

JOULUKUU väliarviointi ja kyselyt: syyslukukauden yhteenveto, kevään tavoitteet, MOVEtulokset ja toimenpiteet, muut kyselyt

TAMMI-HELMIKUU yhteistyö ja sen käytänteet: tapaaminen koulun yhteistyökumppaneiden kanssa (vanhempainyhdistys/ huoltajien edustajat, poliisi, sovittelu, nuorisotoimi, lapsy/nupsy, lastensuojelu, järjestöt jne)

MAALISKUU nivelvaiheet ja tiedonsiirto: valmistaudutaan kevään nivelvaiheisiin, tsekkilistat, oppilaiden toiveet nivelvaiheessa

HUHTIKUU kouluyhteisön hyvinvointi: hyvinvointiprofiilin tulokset ja toimenpiteet, muut ajankohtaiset asiat

TOUKOKUU arviointi: yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön ja ryhmän toiminnan arviointi, tavoitteiden saavuttaminen lukuvuoden osalta

Sitouttavalla kouluyhteistyön tavoitteet

- vähennetään ja ennaltaehkäistään koulupoissaoloja yhteistyössä kotien kanssa
- tuetaan oppilaiden kiinnittymistä kouluun vahvistamalla myönteistä koulukulttuuria ja -hyvinvointia
- tunnistetaan ja autetaan oppilaita, joilla on haasteita säännöllisessä koulunkäynnissä
- vahvistetaan perustaitojen saavuttamista ja oppimistuloksia
- kehitetään käytänteitä, jotka yhdenmukaistavat poissaolojen seuranta ja tilastointia

Kemissä opiskeluhuollon palveluita täydentää **kouluyhteisöohjaajan/ koulunuorisotyöntekijän työ**. Kouluyhteisöohjaajan/koulunuorisotyöntekijän työ on kokonaisvaltaista hyvinvoinnin tukemista kouluyhteisön, luokkayhteisön ja yksittäisen oppilaan ja perheen sekä verkostojen kanssa yhteistyössä toimien. Työntekijä on osa henkilökuntaa. Hänen työtehtäviinsä kuuluu muun muassa yhteisöllisyyden kasvattaminen/ oppilaiden ryhmäyttäminen, osallisuuden lisääminen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen, kiusaamisen ehkäiseminen ja kouluviihtyvyyden parantaminen sekä niihin liittyvät työmenetelmät.

Materiaaleja:

[Koulunuorisotyön käsikirja](#)

[Sitouttava kouluyhteistyö \(Opetushallitus\)](#)

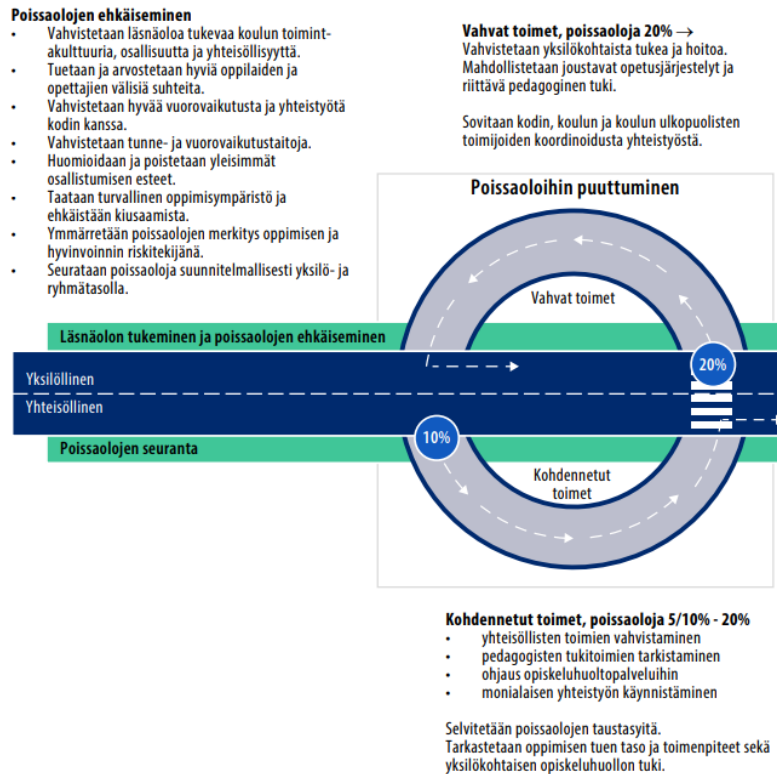
[Hyvinvoinnin vuosikello \(Rovaniemi\)](#)

3.4. Poissaolojen ennaltaehkäisy, suunnitelmallinen seuranta (ml. seurantamenetelmät ja -tiedot) ja poissaoloihin puuttuminen

Perusopetuslakiin kirjattu muutos koulupoissaoloihin liittyen on voimassa 1.8.2023 alkaen Perusopetuslain 26§ mukaan opetuksen järjestäjän tulee ennaltaehkäistä perusopetukseen osallistuvan oppilaan poissaoloja sekä seurata ja puuttua niihin suunnitelmallisesti. Opetuksen järjestäjän tulee ilmoittaa luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

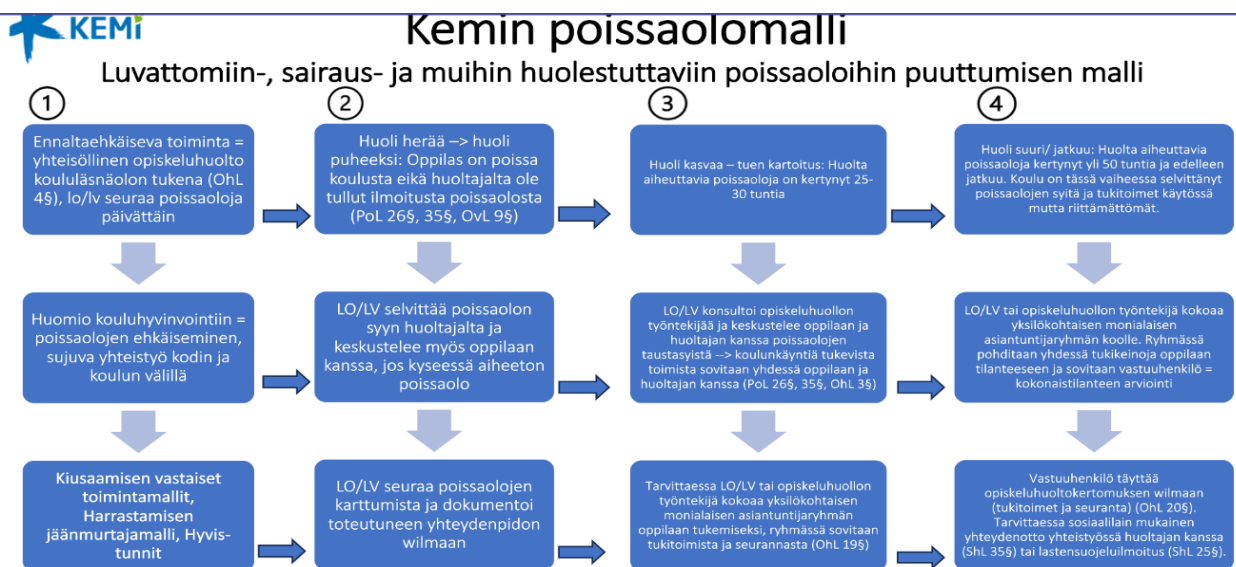
Poissaolojen ehkäisemisestä, suunnitelmallisesta seurannasta ja poissaoloihin puuttumisesta määrätään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvuissa 5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä ja 5.6 Paikallisesti päätettävät asiat.

Lähde: [Yhteisellä koulutiellä: Käsikirja perusopetuksen oppilaiden läsnäolon tukemiseen ja poissaolojen vähentämiseen \(valtioneuvosto.fi\)](#)

Kemin perusopetuksen poissaolomalli on laadittu 2019 ja mallia on päivitetty keväällä 2023 perustuen perusopetuslain ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin tehtyihin muutoksiin. Mallissa on kuvattu ennaltaehkäisyä, kohdennettujen toimien ja vahvan tuen tasot ja sen mukaisesti kaikkiin poissaoloihin puuttuminen on tärkeää.

Lähde: Kemin poissaolomalli

Poissaoloihin puuttumisen painopiste on Sitouttavan kouluyhteisötyön mallin mukaisesti koululäsnäolon tukemisessa, varhaisessa puuttumisessa sekä oppilaiden ja huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön vahvistamisessa. Tavoitteena on vahvistaa koulun myönteistä toimintakulttuuria, jolla edistetään oppilaiden oppimista, osallisuutta ja kouluun kiinnittymistä tukevia ratkaisuja. Poissaolojen ehkäisemistä, suunnitelmallista seuranta ja niihin puuttumista koordinoi koulukohtainen opiskeluhuoltoryhmä osana yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön kokonaisuutta. Koulun henkilöstö on tärkeä perehdyttää ja huoltajia tiedottaa ennaltaehkäisevistä ja puuttumiseen liittyvistä toimintatavoista.

Ennaltaehkäisevä toiminta

- Yhteisöllisen opiskeluhuollon tavoitteena on oppilaiden hyvinvoinnin edistäminen.
- Sujuva yhteistyö kodin ja koulun välillä on keskeistä.
- Oppilaiden läsnäoloa koulussa seurataan opettajien toimesta.

Toimintaohje huoltajalle

- Huoltaja ilmoittaa oppilaan (sairaus)poissaolosta mielellään ennen ensimmäisen oppitunnin alkua Wilmassa tai muulla koulun ohjeistamalla tavalla.
- Opetuksen järjestäjän tulee seurata perusopetukseen osallistuvan oppilaan poissaoloja ja ilmoittaa luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajalle. Oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. (perusopetuslaki 26 §, oppivelvollisuuslaki 9 §)
- Tilapäisesti myönnettävää vapautusta koulunkäynnistä haetaan Wilmassa. Tilapäinen vapautus on esimerkiksi oppilaan matka koulun loma-aikojen ulkopuolella.

Toimintaohje opettajalle

- Opettaja merkitsee ilmoitetun tai havaitun poissaolon Wilmaan oppitunnin päätyttyä, viimeistään koulupäivän aikana. Opettaja huolehtii, että tiedot ovat ajan tasalla.
- Luokanopettaja/luokanvalvoja/ryhmänohjaaja seuraa omien oppilaiden poissaoloja säännöllisesti Wilmassa.
- Jos oppilaan poissaolosta ei ilmoiteta, luokanvalvoja ottaa yhteyttä kotiin mahdollisimman pian.

Puuttumisen mallin mukaisesti poissaoloja seurataan Kemin kouluissa suunnitelmallisesti. Tähän on apuna WilmaRobotin poissaolotoiminto:

- Luokanvalvoja saa viestin, jos oppilaalla on "Poissaolo vaatii selvityksen" -merkintä wilmassa, joka on selvittämättä vielä 7 vuorokauden kuluttua. Huoltajan tulee selvittää poissaolot. Luokanvalvoja selvittää poissaolon syyn huoltajalta ja keskustele myös oppilaan kanssa, jos kyseessä on aiheeton poissaolo.
- Luokanvalvoja, kuraattori ja huoltaja saavat viestin, kun oppilaalla on täyttynyt 25h poissaoloraja, pitäen sisällään kaikki poissaololuokitukset lukuun ottamatta "Muut luvalliset poissaolot" -luokitusta. Luokanvalvoja konsultoi tarvittaessa opiskeluhuollon työntekijää ja tarvittavista tukitoimista sovitaan yhdessä oppilaan sekä huoltajan kanssa.

- Luokanvalvoja, kuraattori, rehtori ja huoltaja saavat viestin, kun oppilaalla on täyttynyt 50h poissaoloraja, pitäen sisällään kaikki poissaololuokitukset lukuun ottamatta “Muut luvalliset poissaolot” -luokitusta. Luokanvalvoja tai opiskeluhuollon työntekijä kokoaa tarvittaessa monialaisen asiantuntijaryhmän oppilaan tukemiseksi.

Oppilaan poissaolotilanteiden selvittelyssä on tärkeää kartoittaa poissaolojen taustasyitä ja tehdä monialaista yhteistyötä sovittujen yhteistyökäytänteiden mukaisesti.

Lähde: [Yhteisellä koulutiellä: Käsikirja perusopetuksen oppilaiden läsnäolon tukemiseen ja poissaolojen vähentämiseen \(valtioneuvosto.fi\)](https://www.valtioneuvosto.fi/julkaisut/yhteisella-koulutiella-kasikirja-perusopetuksen-oppilaiden-lasnaolon-tukemiseen-ja-poissaolojen-vahentamiseen)

Koulun ja kodin välisessä poissaoloihin liittyvässä viestinnässä on tärkeä painottaa kannustavaa ja tukea tarjoavaa lähestymistapaa. On tärkeää, että luokanopettaja tai muut oppilasta opettavat aikuiset ilmoittavat oppilaan luvattomista poissaoloista välittömästi huoltajalle (Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)). Kun poissaolot ovat toistuvia tai luvattomia poissaoloja on useampia, on luokanopettajalla velvollisuus olla yhteydessä kotiin ja käydä keskustelu asiasta viipymättä.

Koulun tulee tarjota tukea poissaolojen aiheuttamiin oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyviin haasteisiin jo varhaisessa vaiheessa. Lisäksi opiskeluhuollon konsultaatiota tulee hyödyntää jo varhaisessa vaiheessa ja myös monialainen asiantuntijaryhmä tai verkostopalaveri muiden oppilasta tukevien toimijoiden kanssa ovat tärkeitä varhaisenkin puuttumisen menetelmiä poissaolojen mahdollisten taustasyiden selvittämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi.

Materiaaleja:

[Pieni huulikirja oppimisen ja koulunkäynnin tueksi \(Valteri\)](#)

[KouluKunnossa -materiaalipankki](#)

3.5. Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Ennaltaehkäisy ja päihdevalistus on osa koulun työtä. Sitä toteutetaan erityisesti terveystiedon oppitunneilla, terveydenhoitajan toimesta terveystarkastusten yhteydessä sekä teemapäivien ja –viikkojen aikana ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien kautta. Päihteiden käytön ennaltaehkäisyssä kodin ja koulun yhteistyö on keskeistä. Huoltajilla on vastuu lapsensa kasvatukseen liittyvistä asioista. Päihdevalistuksessa ja ennaltaehkäisyssä toteutetaan moniammatillista yhteistyötä esim. ehkäisevän päihdetyön, terveydenhoidon, sosiaalitoimen, poliisin, nuorisotoimen ja seurakunnan nuorisotyön ja muiden mahdollisten tahojen kanssa. Koko koulun henkilökunta valvoo hyvien käytöstapojen ja järjestyssääntöjen noudattamista kouluaikana ja puuttuu mahdollisiin häiriötilanteisiin.

Päihteillä tarkoitetaan tupakkaa, nuuskaa ja sähkötupakkaa, alkoholia, liuottimia, lääkkeiden väärinkäyttöä ja huumeaineita.

Yhteisöllinen ehkäisevä opiskeluhoito

- Päihde ja tupakkavalistus oppiaineisiin integroituna
- Valistusyhteistyö kaupungin eri toimijoiden ja kolmannen sektorin kanssa
- Päihteettömän arvomaailman vahvistaminen osana kasvatusta yhteistyössä huoltajien kanssa
- Nollatoleranssi päihteiden ja tupakkatuotteiden suhteen lasten ja nuorten tapahtumissa
- Koulun järjestyssäännöissä kuvaus käyttöön puuttumisesta
- Aiheen käsittely terveystarkastuksissa

Tupakointi, päihtyneenä esiintyminen ja päihteiden käyttö koulussa ja koulualueella on kielletty. Kouluihin ei saa tuoda eikä koulupäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta tai joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen, ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä (perusopetuslaki § 29).

Rehtorilla tai koulun opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa opiskelijalta perusopetuslain 29 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla opiskelija häiritsee opetusta tai oppimista.

Yksilöllisen opiskeluhoitoon toimenpiteet:

- Jos oppilas tavataan kouluaikana tupakoimasta, käyttämästä nuuskaa/ sähkötupakkaa tai hänen hallussaan on tupakkatuotteita, ottaa luokanopettaja/ luokanvalvoja yhteyttä kotiin.
- Aine otetaan haltuun ja asiasta ilmoitetaan huoltajalle. Jos on epäily välittämistä, ilmoitus poliisille.

- Jos oppilas tavataan koulussa päihtyneenä tai huumeiden vaikutuksen alaisena tai hänen hallussaan on päihteitä, otetaan välittömästi yhteyttä hänen huoltajiinsa ja pyydetään hakemaan oppilaan kotiin. Vähintään kaksi koulun aikuista arvioi tilanteen. Ohjataan oppilas erilliseen tilaan. Asiasta ilmoitetaan opiskeluhuoltohenkilöstölle (kuraattori, terveydenhoitaja). Aina ilmoitus huoltajalle sekä soitto 112 (poliisiin ja sosiaalipäivystys).
- Tupakkatuotteita käyttäneelle tarjotaan mahdollisuutta/ ohjataan henkilökohtaiseen neuvontaan koulu/opiskeluterveydenhoidossa, jossa ovat tarvittaessa mukana myös huoltajat.
- Tupakkatuotteet ja muut päihteet luovutetaan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.
- Huoltajalla on kolme kuukautta aikaa noutaa tuotteet rehtorilta. Ellei tuotteita noudeta, rehtori hävittää tuotteet.
- Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos opiskelijalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.

Avoin ja luottamuksellinen yhteistyö kotien kanssa päihdetilanteissa on tärkeää. Aina epäilyn tai huolen herätessä oppilas ohjataan opiskeluhuoltopalveluiden piiriin. Tarvittaessa otetaan yhteyttä muihin viranomaisiin ja oppilas ohjataan asianmukaiseen hoitoon.

Kuka tahansa voi tehdä lastensuojeluilmoituksen sosiaaliviranomaisille, jos on huolissaan lapsesta tai nuoresta. Laki velvoittaa opetus- ja opiskeluhuollon henkilöstöä lastensuojeluilmoituksen tekemiseen. Lastensuojeluilmoitus johtaa sosiaalihuollon tekemään palvelutarpeen arvioon ja/ tai lastensuojelun tarpeen selvitykseen.

3.6. Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Opiskeluympäristöllä ja -yhteisöllä on suuri merkitys oppilaan terveydelle ja hyvinvoinnille sekä mahdollisuuksille oppia omien kykyjen mukaisesti. Terveellinen ja turvallinen opiskeluympäristö sekä hyvinvoiva yhteisö muodostuvat hyvistä fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalisista olosuhteista. Myös henkilöstö hyötyy terveellisestä ja turvallisesta ympäristöstä ja hyvinvoivasta yhteisöstä.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on oppilaitosympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta. Tehtävää toteutetaan tarkastamalla oppilaitokset kolmen vuoden välein (terveydenhuoltolaki (1326/2010) 16§). Muilla viranomaisilla on velvollisuus osallistua tarkastuksen yhteistyöhön (valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) 12§).

Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuus tarkastetaan yhteistyössä opiskelijoiden, opiskeluterveydenhuollon, henkilöstön, työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja muiden

asiantuntijoiden kanssa. Lain edellyttämistä tarkastuksista laaditaan raportti ja todetuista puutteista ja niiden korjaamisesta laaditaan suunnitelma, jonka toimeenpanoa seurataan.

Lähde: thl.fi Tarkastuksen vaiheet (Hietanen-Peltola, M. & Korpilahti, U. (toim.) 2015)

Tarkastuksen ja seurannan tiedot, löydökset ja sovitut toimet dokumentoidaan tähän tarkoitukseen laadituille sähköisille lomakkeille. Dokumentit jaetaan kaikille toimijoille. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto huolehtii asiakirjojen arkistoinnista.

[Oppilaitosympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastus - yhteenvetolomake esi- ja peruskouluihin, lukioihin ja ammatillisiin oppilaitoksiin](#)

4. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi/ Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan ikäryhmälle tarkoitettuja neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä lasta, oppilasta ja opiskelijaa koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhooltoja, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 5 §).

Yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa seurataan ja edistetään lapsen, oppilaan ja opiskelijan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea. Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu esiopetuksessa huoltajan suostumukseen, perusopetuksessa aina oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen (Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp) ja lukiokoulutuksessa aina opiskelijan suostumukseen (lukiolaki 714/2018 58 §). Lapsen, oppilaan ja opiskelijan osallisuus, toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 §).

Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä (EU:n tietosuojasetus (679/2016), tietosuojalaki (1050/2018), laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999), oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 22 § (377/2022) ja 23 §, perusopetuslaki 40 § (1288/2013), laki potilaan asemasta ja oikeuksista (1992/785) ja laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (2000/812)).

4.1. Oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin/ Yksilökohtainen opiskeluhoito ja sen toteuttaminen

Opetuksen järjestäjä ja koulut vastaavat siitä, että koulun henkilökunnalla, oppilailla ja heidän huoltajillaan on tieto koulun opiskeluhoitopalveluista, ajantasaisista yhteystiedoista ja yhteydenoton käytänteistä. Koulun henkilökunnalla on velvollisuus ohjata oppilas hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoitojen etuuksia ja palveluja (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11 §).

4.1.1. Psykologi- ja kuraattoripalvelut

Jos varhaiskasvatusyksikön, koulun tai oppilaitoksen tai opiskeluhoitojen työntekijä arvioi, että oppilaan opiskeluvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi tai poistamiseksi tarvitaan opiskeluhoitojen psykologi- tai kuraattoripalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä opiskeluhoitojen psykologiin tai kuraattoriin yhdessä oppilaan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 16 §.)

Oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun oppilas on tätä pyytänyt. Kiireellisissä tapauksissa keskustelu on järjestettävä samana tai seuraavana päivänä. Mahdollisuus on järjestettävä myös oppilaan huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella, jollei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus tai jos keskustelun järjestäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeeton. Arvion tuen tarpeesta ja kiireellisyydestä tekee asianomainen kuraattori tai psykologi yhteistyössä oppilaan ja/tai huoltajan kanssa. (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 15 §)

Määräajat eivät koske psykologien kognitiivisia tutkimuksia.

Psykologin tai kuraattorin arvion perusteella oppilaalla on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus hänen opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tarvittaessa oppilas on ohjattava saamaan muita opiskeluhoitojen palveluja ja tukitoimia.

Varhaiskasvatusyksikön/ koulun tai opiskeluhoitojen työntekijä on velvollinen ottamaan yhteyttä opiskeluhoitojen kuraattoriin tai psykologiin silloin, kun hän toteaa oppilaalla kyseisten palvelujen tarpeen. Henkilö, jolla huoli on herännyt, ottaa asian puheeksi. Yhteydenotto psykologiin tai

kuraattoriin tehdään yhdessä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Jos ei ole mahdollista tehdä yhdessä yhteydenottoa, on oppilaalle/opiskelijalle annettava tieto yhteydenotosta.

Myös huoltajalle on annettava tieto yhteydenotosta, ellei oppilas/opiskelija sitä pätevästi kiellä ottaen huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa sekä asian laatu ja oppilaan/opiskelijan etu. Jos oppilas/opiskelija kieltää yhteydenoton huoltajaan, huoltajan osallistumisen monialaiseen asiantuntijaryhmään tai tietojen annon huoltajalle, ohjataan oppilas/opiskelija psykologin, kuraattorin, terveydenhoitajan tai lääkärin vastaanotolle iän, kehitystason ja edun toteutumisen arviointia varten.

Opiskelijan/oppilaan kantaa yhteistyöhön huoltajien kanssa opiskeluhaullollisissa asioissa on syytä kysyä aina toiseen asteen lukio-opinnoissa, useimmiten peruskoulun yläluokilla ja tilanteen mukaan jo joskus aiemminkin. Esiopetuksessa ja alimmilla luokilla suostumuksen monialaisen asiantuntijaryhmän perustamiseen antaa yleensä huoltaja. Lain mukaan huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä halutessaan opiskeluhaullon palveluita tämän iästä riippumatta.

Psykologipalvelut

Koulupsykologi tarjoaa koululla keskustelukäyntejä mielen hyvinvoinnin tueksi ja arvioi hoidon tarvetta. Koulupsykologin tehtävänä on myös kartoittaa oppimisen pulmia ja suunnitella tukitoimia yhdessä koulun henkilökunnan ja vanhempien kanssa. Tarvittaessa hän voi ohjata jatkotutkimuksiin tai kuntoutukseen. Lisäksi koulupsykologi osallistuu koulun yhteisölliseen opiskeluhaullotyöhön ja tekee yhteisöllistä työtä esim. Oppilasryhmien kanssa.

Psykologin tutkimuksiin ohjautuminen tapahtuu yhteistyössä oppilaan ja hänen ollessa alaikäinen huoltajan kanssa. Ennen tutkimuksiin ohjautumista on hyvä selvittää, onko tehty aiemmin psykologin tutkimuksia ja voidaanko näistä tutkimuksista saada riittävä tieto oppilaan tukemiseksi. Psykologin tutkimukset voivat olla tarpeen, mikäli koulussa jo käytössä olevat tukitoimet eivät riitä ja tarvitaan lisätietoa oppimisen vaikeuksien taustalla olevista syistä. Psykologin tutkimukset toteutetaan joko opiskeluhaullon psykologin toimesta tai ostopalveluna.

Kuraattoripalvelut

Koulukuraattori on koulussa toimiva sosiaalihaullon ammattihenkilö, joka tukee oppilaiden hyvinvointia, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä vuorovaikutussuhteita. Koulukuraattori käy oppilaiden kanssa tuki- ja ohjauskeskusteluja ja toimii yhteistyössä oppilaiden perheiden, koulun henkilöstön sekä tarvittaessa eri viranomaisten kanssa. Koulukuraattori tekee yhteisöllistä työtä mm. Oppilasryhmien/ luokkien kanssa ja osallistuu myös koulun yhteisölliseen opiskeluhaullotyöhön. Oppilas itse, huoltaja, opettaja tai muu yhteistyötaho voi ottaa yhteyttä koulukuraattoriin.

4.1.2. Neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltopalvelut

Oppilaalle/ opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus päästä koulu- ja opiskeluterveydenhoitajan vastaanotolle myös ilman ajanvarausta. Samoin on varmistettava mahdollisuus saada yhteys terveydenhoitajaan saman arkipäivän aikana. (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 17 §). Hoidon tarpeen arviointi ja hoidon tarpeen arvioinnin yhteydessä tarpeelliseksi todettuun hoitoon pääsy on järjestettävä terveydenhuoltolain 51 §:n mukaisesti.

[Terveydenhuoltolaki 51 §: Yhteyden saaminen perusterveydenhuollon yksikköön ja arvio hoidon tarpeesta](#)

Terveydenhuoltopalvelut

Kouluterveydenhuollolla tarkoitetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 16 §:n mukaista kouluterveydenhuoltoa ja opiskeluterveydenhuollolla mainitun lain 17 §:n mukaista opiskeluterveydenhuoltoa. Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa toteuttavat terveydenhoitaja ja lääkäri.

Terveydenhuoltolain mukaisilla koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluilla:

1. edistetään ja seurataan koulu- ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä koulu- ja opiskeluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta;
2. edistetään ja seurataan oppilaiden/ opiskelijoiden tervettä kasvua ja kehitystä, hyvinvointia ja opiskelukykyä;
3. tunnistetaan oppilaiden/ opiskelijoiden varhaisen tuen tarpeet ja järjestetään tarvittava tuki sekä ohjataan hoitoon ja tutkimuksiin.
4. Suun terveydenhuolto

Lisäksi kouluterveydenhuollossa tuetaan vanhempien ja huoltajien hyvinvointia ja kasvatustyötä. Opiskeluterveydenhuolto sisältää opiskelijan terveyden- ja sairaanhoitopalvelut mukaan lukien mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen. Opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalvelut tuotetaan yhteistyössä Länsi-Pohja Mehiläisen kanssa.

Yhteisövaikuttavuuden malli

Kemissä on pilotoitu **Yhteisövaikuttavuuden malli matalan kynnyksen palveluna varhaiseen tukeen**. Malli on käytössä varhaiskasvatuksessa ja kouluissa. Kemissä, kuten muuallakin Suomessa ilmoitukset lastensuojeluun ovat kasvaneet ja huoli lasten/ nuorten hyvinvoinnista on lisääntynyt kaikilla. Varhaisella puuttumisella tilanteeseen yhteisövaikuttavuuden keinoin voidaan estää ongelmien lisääntymistä ja kasaantumista.

Yhteisövaikuttavuudella toivotaan saatavan apua perheille jo niin varhaisessa vaiheessa, että järeämmiltä toimenpiteiltä välttyttäisiin. Yhteisövaikuttavuuden malli on hyvä tapa lähestyä perhettä, koska siinä ei synny automaattisesti asiakkuutta esimerkiksi sosiaalihuoltoon. Matalan kynnyksen lisäksi tärkeää on tapaamisen nopea järjestäminen. Yhteistyötahoille kalentereihin varattavat yhteisövaikuttavuuden päiviksi on sovittu keskiviikot.

Yhteisövaikuttavuuden yhteydenotto tehdään sosiaalitoimen palveluohjaukseen. Sosiaalitoimistosta otetaan yhteyttä viimeistään edellisen viikon perjantaina niihin tahoihin, joita seuraavan viikon yhteisövaikuttavuuden palaveri koskettaa. Poliisi pyydetään tarvittaessa mukaan, kuten myös lasten- ja nuorisopsykiatrian poliklinikka. Yhteisövaikuttavuuden verkoston johtoryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa arvioimaan ja kehittämään toimintaa.

Lähde: Yhteistä työtä perheen kanssa – yhteisövaikuttavuuden malli Kemissä

4.2. Yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan aina tarvittaessa yksittäisen lapsen/ oppilaan/ opiskelijan tueksi selvittämään tuen tarvetta ja huolehtimaan hänen tarvitsemiensa palvelujen järjestämisestä. Se esiopetusyksikön/ koulun työntekijä, jolla huoli herää, ottaa asian puheeksi lapsen/oppilaan/ opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa ja järjestää monialaisen palaverin. Yhteydenotto tehdään aina oman koulun nimettyyn psykologiin, kuraattoriin tai terveydenhoitajaan puhelimitse tai Wilman kautta. Esiopetuksessa yksikön työntekijät tai konsultoiva erityisopettaja sopivat yhteydenotosta psykologiin tai kuraattoriin lapsen huoltajien kanssa ja kutsuvat monialaisen asiantuntijaryhmän koolle.

Huolen voi herättää mm. oppilaan poissaolot, arvosanojen lasku, yksinäisyys koulussa, alakuloisuus ja/tai ahdistuneisuus, riitaisuus tai levottomuus, kiusaaminen tai kiusatuksi joutuminen, epämääräiset ja aggressiiviset puheet, käyttäytymisen muutos sekä muu määrittelemätön huoli.

Jos huoli jatkuu, otetaan yhteyttä huoltajaan ja asiaa selvitetään. Tässä vaiheessa on mahdollisuus yksilöimättä oppilasta konsultoida opiskeluhoillon työntekijää tai rehtoria. Tarvittaessa kutsutaan asiantuntijaryhmä kokoon ja hankitaan oppilaan/opiskelijan ja/tai huoltajan suostumus/kirjallinen lupa ja ryhmä kootaan yhteisymmärryksessä oppilaan/opiskelijan/huoltajan kanssa.

Yksilökohtaisen monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen perustuu aina suostumukseen. Koollekutsuja huolehtii prosessin käynnistämisestä ja vastuuhenkilö kirjaamisesta.

1. Huoli oppilaasta / opiskelijasta

- Yhteydenotto huoltajaan (ellei oppilas/opiskelija sitä pätevästi kiellä ottaen huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa sekä asian laatu ja oppilaan/opiskelijan etu)
- Keskustelu ja ehdotus moniammatillisesta yhteistyöstä

2. Palaverin koolle kutsuminen

- Vastuuhenkilö kutsuu koolle huoltajan/oppilaan/opiskelijan kanssa sovitut henkilöt

3. Tapaamiset

- Ensimmäisessä yksilökohtaisen moniammatillisen ryhmän tapaamisessa
 - Huoltaja/oppilas/opiskelija allekirjoittavat kirjallisen suostumuksen
 - Käsitellään asia, sovitaan tarvittavista toimista sekä seurannasta
 - Kirjaaja kirjaa opiskeluhohtokertomuksen Wilmaan
- Seuranta-tapaamiset
 - Seuraavista tapaamisista kirjataan uudet muistiot opiskeluhohtokertomukseen Wilmaan
 - Asian päättäminen, kun yhteisesti todetaan huolen väistyneen.

4.3. Opiskeluhohtokertomuksen laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhohtorekisterille

Yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhohtokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö on asiantuntijaryhmän jäsen, joka on kutsunut palaverin koolle ja hän myös yleensä kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhohton järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhohtokertomukseen. Tarvittaessa kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä.

Opiskeluhohtokertomukseen kirjataan yksittäisen lapsen/oppilaan/ opiskelijan tapauksen käsittely oppilas- ja opiskelijahuoltolain 20 §:n mukaan:

- yksittäisen opiskelijan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija
- opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet

- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma sekä
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot

Jos sivulliselle annetaan opiskeluhuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, kertomukseen on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Jos kutsu monialaiseen asiantuntijaryhmään tulee esim. erikoissairaanhoidosta tai lastensuojelusta, opiskeluhuoltokertomusta ei laadita.

Opiskeluhuoltokertomukset sekä muut opiskeluhuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta/opiskelijaa koskevat asiakirjat tallennetaan opiskeluhuoltorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä, jonka tiedot ovat salassa pidettäviä. Käyttöoikeudet rekisteriin määritellään tapauskohtaisesti. (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 21-22 §)

Terveystieteiden henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetysti potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Vastaavasti opiskeluhuollon psykologit ja kuraattorit kirjaavat asiakastiedot omaan asiakastietojärjestelmäänsä. (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 21 §)

4.4. Tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kuripitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Koulun/ oppilaitoksen on huolehdittava siitä, että oppilaalle/ opiskelijalle, jolle on määrätty kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavan työpäivän ajaksi, järjestetään tarvittavat opiskeluhuoltopalvelut (perusopetuslaki 36 § 3 mom. ja 36 h § (163/2022) ja lukiolaki 714/2018 41 §, muutettu lailla 165/2022).

Kurinpitotoimien tai opetuksen epäämisen yhteydessä tarjotaan oppilaalle/opiskelijalle opiskeluhuollon palveluja. Kurinpitotoimenpiteiden tai opetuksen epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen tai kurinpitotoimenpiteen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen.

Opiskeluhuoltopalveluiden vastaanottaminen on yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämisen mukaisesti aina oppilaalle vapaaehtoista. Myös muilta osin sovelletaan yksilökohtaisen opiskeluhuollon aiemmin kuvattuja käytänteitä.

Opettaja huolehtii kurinpito- ja opetuksen epäämisen yhteydessä tiedonkulusta koulun ja kodin välillä, asian kirjaamisesta Wilmaan sekä tarvittaessa konsultoi opiskeluhuoltoa ja muita tarvittavia tahoja ja/ tai kokoaa monialaisen asiantuntijaryhmän.

Kemin kouluissa opetuksen epääminen ja suunnitelma opetukseen palaamisesta kirjataan Wilmaan Kurinpidolliset toimet -lomakkeelle, joka on ollut jo aiemmin käytössä muun muassa

kasvatuskeskustelujen yhteydessä. Lomakkeelle kirjataan myös oppilaan ja huoltajan kuulemiset, opetuksen järjestäminen epäämisen aikana, tarvittavat tukitoimet sekä seuranta.

Opetuksen järjestäjän tulee järjestää opetus, joka estää määrääjäksi erotetun oppilaan/opiskelijan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle/opiskelijalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus osallistua tämän suunnitelman laatimiseen. Suunnitelman pohjana käytetään Wilmassa olevaa oppimissuunnitelmapohjaa. Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, joka on erotettu määräajaksi, järjestetään tarvittava opiskeluhoito. (oppivelvollisuuslaki 8 §, perusopetuslaki 36 a §, lukiolaki 41-42 §)

Määräajaisesta erottamisesta päättää Kemin hyvinvointilautakunta lastensuojelulaki huomioon ottaen.

4.5. Opettajan laajaan terveystarkastukseen luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet

Esiopetusvuoden aikana terveydenhoitaja tekee lapsen 6-vuotisterveystarkastuksen. Terveystarkastuksen tavoitteena on tukea koko perheen hyvinvointia, vuorovaikutusta ja vanhemmuutta. Terveystarkastuksessa tehdään tarvittaessa leikki-ikäisen neurologisen kehityksen kartoitus. Keskustelunaiheita ovat lapsen kasvu ja kehitys, ravitsemustottumukset, vastavuoroiset sosiaaliset suhteet ja kasvatusasiat. Lapsen terveystiedot ja jatkosuunnitelmat siirretään kouluterveydenhuoltoon. [Kuuden vuoden ikäisen lapsen määräaikainen terveystarkastus](#)

Kouluterveydenhuollossa toteutettavat laajat terveystarkastukset sekä muut määräaikaistarkastukset ovat osa yksilökohtaista opiskeluhoitoa. Laajat terveystarkastukset tehdään 1. 5. ja 8. luokilla. Tarkastuksen tekevät kouluterveydenhoitaja ja koululääkäri ja siihen kutsutaan opiskelijan lisäksi myös hänen huoltajansa.

Luokanopettaja tai -valvoja antaa laajaan terveystarkastukseen oman näkemyksensä oppilaan tilanteesta koulussa. Laajoissa terveystarkastuksissa luokilla 1, 5 ja 8 oppilaan hyvinvointia arvioidaan laajasti eri kehitysympäristöissä, myös koulussa. Opettajan antama arvio perustuu lainsäädäntöön. Asetuksen 338/2011 (valtionneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta) 7 §:n mukaisesti laajaan terveystarkastukseen sisällytetään huoltajan kirjallisella suostumuksella opettajan arvio oppilaan oppimisesta, kehityksestä ja hyvinvoinnista koulussa. Arviossa on oltava tiedot, jotka ovat tarpeellisia terveyden- ja sairaanhoidon tai tuen tarpeen arvioimiseksi sekä niiden järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Tarkastusten käytännön toteutus sovitaan koulukohtaisesti opiskeluhoillon yhteistyönä. Ennen tarkastusten alkua käytävä kouluterveydenhuollon ja opettajan/luokanvalvojan välinen keskustelu luokan tilanteesta yleisellä tasolla auttaa suuntaamaan terveystarkastusten sisältöä oikein.

Laajaan terveystarkastukseen sisältyy oppilaan hyvinvoinnin, kasvun, kehityksen ja terveydentilan arvioimisen lisäksi vanhempien ja koko perheen hyvinvoinnin selvittely kokonaisvaltaisesti ja siihen kutsutaan mukaan oppilaan molemmat huoltajat. Tarkastusta varten oppilas täyttää terveystarkastuslomakkeen ja vanhemmat terveystarkastuksen esitietolomakkeen.

Oppilaan tuen ja avun varmistamiseksi laajojen terveystarkastusten kokonaisarvioista ja jatkosuunnitelmista siirretään tarvittavaa tietoa muille oppilaan kanssa työskenteleville opiskeluhoollon toimijoille, luokanopettajalle/-valvojalle tai muille tahoille. Tietojen luovuttaminen kouluterveydenhuollosta tapahtuu aina tietosuojalainsäädännön mukaisesti kirjallisella suostumuksella lakiin perustuen. Oppilaan potilasasiakirjaan kirjataan mitä tietoa on siirretty, kenelle ja millä perusteella.

4.6. Oppilaan esiopetus-/koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

Huoltaja toimittaa tiedon **erityisruokavalioista** ruokapalvelun tarjoajalle sekä luokanopettajalle tai –valvojalle ja esiopetusyksikköön.

Mikäli oppilaalla/ opiskelijalla on jokin erityisruokavalio, ilmoitus erityisruokavalioista - lomake tulee toimittaa ruokapalveluille jokaisen toimintakauden / lukuvuoden alussa, mieluiten jo ennen toiminnan alkamista. Erityisruokavalioilmoitus tulee toimittaa aina varhaiskasvatusyksikön/ koulun vaihtuessa sekä ruokavalion muuttuessa. Lomake on Meri-Lapin kuntapalveluiden verkkosivuilla.

[Allergiaohje asiakkaille](#) (9.1.2018, Meri-Lapin Kuntapalvelut)

[Lomake erityisruokavalioista](#) (26.7.2020, Meri-Lapin Kuntapalvelut)

Erityisruokavalioista tulee toimittaa lääkärin, ravitsemusterapeutin tai terveydenhoitajan antama todistus. Mikäli erityisruokavalioon tulee muutoksia, niistä tulee ilmoittaa yksikön keittiöön välittömästi. Muutoin erityisruokavaliot päivitetään joka syksy, jos erityisruokavalioita ei päivitetä, katsotaan se päättyneeksi.

Huoltajan vastuulla on ilmoittaa erityisruokavalio muutoksista. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa seurataan allergioita sekä erityisruokavalioita terveystarkastusten yhteydessä ja tarvittaessa annetaan ohjeita ja neuvoja sekä opastetaan erityisruokavalion tilaamisessa.

Lapsen lääkehoito toteutetaan ensisijaisesti lapsen kotona. Varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan yksiköissä ja kouluissa voidaan kuitenkin antaa lääkärin määräämät lääkkeet, jotka on määrätty jatkuvaan tai tilapäiseen käyttöön, ja joiden annosteluajaksi on määrätty päivääika. Näiden lisäksi voidaan antaa tarpeen mukaan oireenmukaisia tai ns. kohtauslääkkeitä.

Lääkitystarpeita koulussa ovat tyypillisesti diabetesta sairastavien oppilaiden lääkityksen järjestäminen. Tavallisia ovat myös ensiapuun tarkoitetut lääkitykset esimerkiksi lapsilla, joilla on vaikea allergia, astma tai epilepsia. Myös muut pitkäaikaissairaudet tai vammaisuus voivat edellyttää lääkitystä koulupäivän aikana.

Kemin kaupungin **yksikkökohtainen lääkehoitosuunnitelma** (muut kuin terveydenhuollon yksiköt) ohjaa lääkkeen antamisen hoito- tai koulupäivän aikana. Suunnitelma perustuu Kemin kaupungin lääkehoitosuunnitelmaan ja sosiaali- ja terveysministeriön sekä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ohjeisiin.

Opetustoimen lainsäädäntö ei määrittele työntekijöiden lääkehoitoon osallistumista, eikä työntekijöitä siten voida tehtävään velvoittaa. Silloin, kun lääkitseminen on työnantajan hyväksymää toimintaa, siihen liittyvä vastuu ja mahdolliset vahingonkorvauskysymykset ratkaistaan samoin periaattein kuin koulutyössä yleensäkin. Lääkehoidon toteuttaminen perustuu työntekijän suostumukseen, perehdytykseen, lisäkoulutukseen sekä lääkärin antamaan lupaan.

Lapsen/oppilaan tarvitseman lääkityksen sekä hoidon tukeminen sovitaan koulussa monialaisesti ja tapauskohtaisesti yhdessä huoltajien, opiskelijan, kouluterveydenhuollon, koulun henkilöstön ja hoitavan tahon kanssa.

Liite Kemin kaupungin yksikkökohtainen lääkehoitosuunnitelma (muut kuin terveydenhuollon yksiköt) päivitetty 5.5.2022

4.7. Tiedonsiirto

Opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Jos opiskelija siirtyy toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen, aikaisemman koulutuksen järjestäjän on pyydettävä opiskelijan tai huoltajansa tai muun laillisen edustajansa suostumus siihen, että uudelle koulutuksen järjestäjälle voidaan siirtää opiskeluhuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia opiskeluhuollon jatkuvuuden kannalta (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23 §).

Opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä tietoa siirretään oppilaan siitä hyötyessä kaikissa siirtymävaiheissa varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle saakka.

Kuraattori, psykologi ja/ tai terveydenhoitaja siirtävät opiskeluhuollon sisällä tai opiskeluhuollosta koulun ohjaavalle ja pedagogiselle henkilöstölle opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä tietoa.

Tietoa siirretään yksittäisen oppilaan nivelvaihepalaverissa, jonka järjestäminen vaatii huoltajan suostumuksen ja toteutetaan yhteistyössä oppilaan/opiskelijan ja / tai huoltajan kanssa.

Opiskelijalla on oikeus ikä ja kehitystaso huomioiden itse ottaa kantaa tiedon siirtoon.

Tiedonsiirron yhteydessä varmistetaan tiivis yhteistyö huoltajan kanssa ja huomioidaan, että kaikessa nivelvaiheen tiedonsiirrossa tärkeää, että opiskelijalla / huoltajalla on käsitys siitä mitä tietoa siirretään ja miksi. Opetuksen järjestäjä on omalta osaltaan vastuullinen siirtämään huolta aiheuttavaa tietoa opiskelijasta opiskeluhuollolle.

5. Opiskeluhuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 §). Lasten, oppilaiden, opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhuollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhuollossa keskeistä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § (377/2022). Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

5.1. Lasten, oppilaiden, opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseen

Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa. Koulun tärkein kumppani on perhe, sillä huoltajat ovat lastensa parhaita asiantuntijoita. Kodin ja koulun välinen yhteistyö on lapsen hyvän kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytys. Oppivelvollisuuslain 9 §:n mukaan huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollinen suorittaa oppivelvollisuudensa. Yhteydenpito kodin ja koulun välillä helpottaa tuen keinojen löytymistä riittävän ajoissa mahdollisten huolien ilmaantuessa.

Oppilaille ja heidän huoltajilleen annetaan tieto käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ja koulun henkilökunta ohjaa oppilaita ja/ tai heidän huoltajiaan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoollon palveluja (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11§). Oppilaan ja huoltajan osallisuus opiskeluhuollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja opiskeluhuollosta ja sen keskeisimmistä käytänteistä (poissaolot, kiusaamiseen puuttuminen, väkivaltilanteet, kriisitilanteet) tiedottaminen lisää koulun käytänteiden ja opiskeluhoollon tuntemusta ja edesauttaa palveluihin hakeutumista.

Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä opiskeluhuollossa. Koulun yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä tekee yhteistyötä koulun oppilaskunnan edustajien kanssa luokkakohtaisesti sekä oppilaskunnan hallituksen kanssa koko koulun tasolla.

Huoltajien osallisuus opiskeluhoitotyössä ja sen kehittämisessä mahdollistuu mm. koulujen vanhempainyhdistysten kautta. Vanhempain(yhdistysten) edustajat osallistuvat koulujen yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmien toimintaan säännöllisesti erikseen kutsuttuna. Huoltajia toivotaan myös aktiivisesti osallistumaan koulujen toimintaan mm. Erilaisten opiskeluhoitoa

koskevien kyselyjen (esim. Kouluterveyskysely), vanhempainiltojen ja luokkatoimikuntien ja koulun tapahtumien ja retkien osalta.

Vanhempia voidaan osallistaa opiskeluhooltöön suunnitteluun ja toteuttamiseen myös vanhempainiltojen ja esimerkiksi Kodin ja koulun päivän yhteydessä.

Opiskeluhooltosuunnitelman vuosikellon avulla kootaan opiskeluhoollon yhteisöllinen ja yksilökohtaisen työn toimet osaksi koulujen lukuvuosisuunnitelmaa ja siten vahvistetaan opiskeluhoollon osuutta koulun toimintakulttuurissa.

7. Arvioi seuraavia asioita kodin ja koulun yhteistyössä (0 piste)

[Lisätietoja](#)

■ Kyllä ■ Ei ■ En osaa sanoa

Olen tyytyväinen tiedonkulkuun kodin ja koulun välillä

Yhteistyötä kodin ja koulun välillä on ollut riittävästi

Kouluun on helppo ottaa yhteyttä

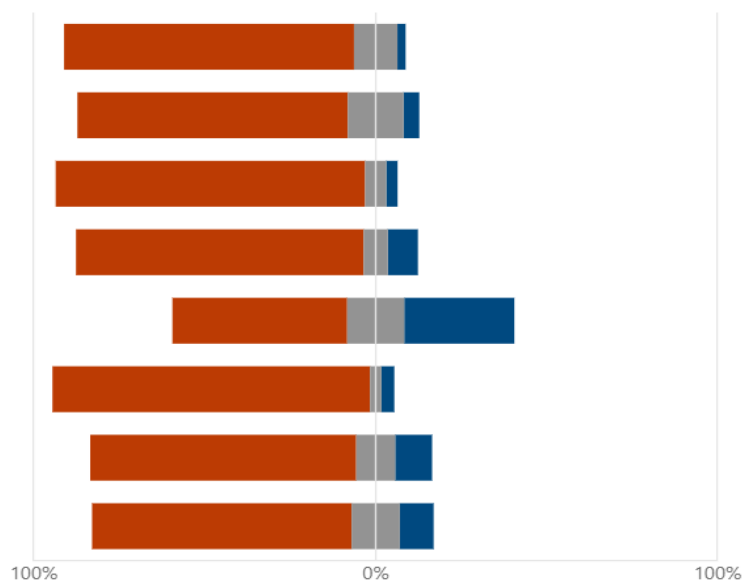
Koulu ottaa yhteyttä minuun tarpeen vaatiessa

Minulla on huoltajana mahdollisuus vaikuttaa yhteistyön kehittämiseen

Osallistun lapseni arviointi- ja vanhempainvarttikeskusteluihin

Lapsellani on terveellinen, turvallinen ja hyvinvoiva oppimisympäristö

Lapseni saa riittävästi ohjausta ja tukea koulunkäyntiin ja oppimiseen

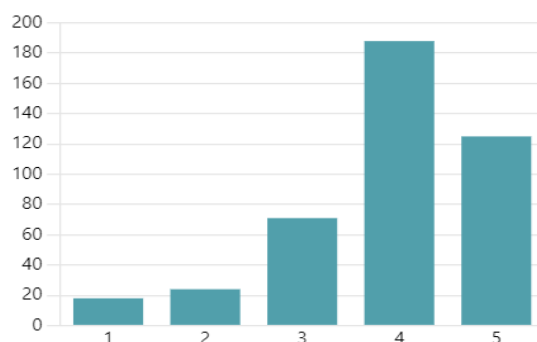
16. Tyytyväisyyteni lapseni kouluun ja sen toimintaan kokonaisuudessaan (0 piste)

[Lisätietoja](#)

Oivallukset

3.89

Keskimääräinen arvio

Lähde: Huoltajakysely 05/2023

Mikä tekee hyvän ja turvallisen koulun?

Alakoulu

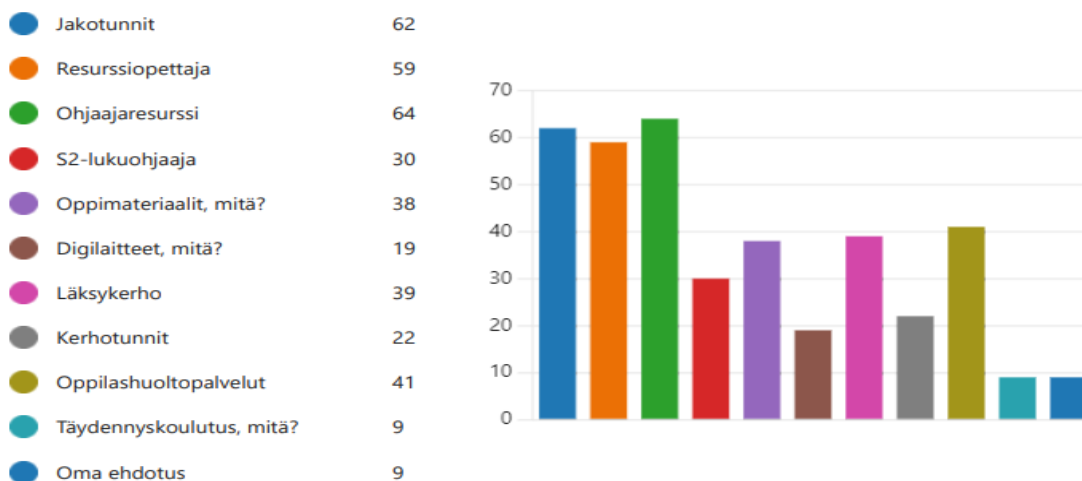
Mikä tekee hyvän ja turvallisen koulun?

Yläkoulu

Lähde: Oppilaskysely 05/2023

13. Mihin asioihin toivoisit, että resursseja kohdennettaisiin. Merkitse mielestäsi viisi tärkeintä. (0 piste)

Lähde: Opettajakysely 03/2023

5.2. Opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä

Opetuksen järjestäjä vastaa riittävästä henkilöstön perehdyttämisestä ja kouluttamisesta yhteistyössä Lapin hyvinvointialueen kanssa. Varhaiskasvatusyksikön johtajat/ koulujen rehtorit vastaavat perehdyttämisestä omassa yksikössään. Henkilöstön osaamista pidetään lisäksi yllä suunnittelemalla ja järjestämällä tarvittavaa koulutusta. Kaikkien oppilaitosten yhteinen opiskeluhuoltosuunnitelma käsitellään yhteisesti lukuvuoden aikana ja osana uusien työntekijöiden perehdytystä sekä aina uuden lukuvuoden alussa.

Koulun hyvinvointia edistävä yhteisöllinen opiskeluhoito kuuluu kaikille kouluissa työskenteleville mukaan lukien ilta- ja päivätoiminta ja on osa koulun toimintakulttuuria. Koulut sitoutuvat tiettyihin opiskeluhoollollisiin ennaltaehkäisyyn, puuttumiseen ja seurantaan liittyviin toimintamalleihin.

(esimerkiksi poissaoloihin tai kiusaamisen ehkäistyyyn liittyvät käytänteet). Näistä on tärkeää olla henkilöstölle helposti saatavilla olevat toimintaohjeet. Ohjeita on hyvä käydä läpi vuosittain esimerkiksi koulujen veso -päivissä, tiimeissä tai muissa koulun henkilöstön tai opettajien yhteisissä tapaamisissa.

Kemin koulujen henkilöstöä on koulutettu kiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja puuttumisen menetelmiin ja vertaissovittelupohjaisiin menetelmiin, mm. Tukioppilastoiminta, Verso, Ratkomo ja Resto menetelmät. Yhdessä opiskeluhooltohenkilöstön, koulunuorisotyön ja/ tai ulkopuolisten toimijoiden kanssa koulujen opetushenkilöstö voi toteuttaa ryhmissään erilaisia hyvinvointiin, tunne- ja vuorovaikutustaitoihin liittyviä kokonaisuuksia.

Kemissä toimii perusopetuksen Hyvis -kehittämisryhmä tunne- ja vuorovaikutustaitojen sekä osallisuuden vahvistamiseksi kouluilla.

Lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmä seuraa ja arvioi kaupungin lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilannetta sekä johtaa, suunnittelee ja koordinoi moniammatillista yhteistyötä (ks. Kemin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma).

Kemissä toimii myös monialainen Huolesta hyvinvointiin - yhteistyöverkosto, jonka työskentelyn tavoitteena on edistää kaupunkitason yhteisöllistä työtä ja hyvinvoinnin asioita ja tiivistää varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen, nuorisopalveluiden, opiskeluhoollon, hyvinvointialueen, seurakuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden yhteistyötä.

Jokaisen koulun opiskeluhooltoryhmät miettivät yhteisöllisen työn kulloisetkin painopisteet ja huolehtivat niiden toteuttamisesta riittävällä henkilöstön perehdyttämällä ja osaamisen ylläpitämällä. Opiskeluhoollon konsultaatiolla, tiedottamisella ja mahdollisella sisäisillä tai ulkopuolisilla koulutuksilla vahvistetaan varhaiskasvatusyksiköiden ja koulujen opetus- ja muun henkilöstön osaamista.

5.3. Opiskeluhoollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen ja sairaalaopetuksen yhteydessä

Opiskeluhoollon työntekijät tekevät yhteistyötä tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden sekä heidän huoltajiensa kanssa. Vanhempien kasvatustyön tukeminen ja sekä kodin ja koulun yhteistyön vahvistaminen on osa opiskeluhoollon toimintaa ja kehittämistä. (perusopetuslaki 16 a § ja 17 § (1288/2013))

Opiskeluhoollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon. **Nivelvaiheissa** huolehditaan sekä opetuksen että opiskeluhoollon järjestämiseksi tarvittavien tietojen siirtämisestä. Opiskeluhoollollisia tietoja siirretään yhteistyössä huoltajan kanssa monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

Opiskeluhooltohenkilöstö huolehtii mahdollisesta tietojen siirrosta myös ammattikunnan sisällä tiedonsiirtoa koskevia lakeja noudattaen. Yksilökohtaisen oppilashuollon toteuttamisen kannalta välttämättömät tiedot voidaan kuitenkin siirtää joka tapauksessa. Jos lapsi siirtyy toisen opetuksen järjestäjän opetukseen, tähän tarvitaan kuitenkin lapsen huoltajan suostumus.

Tehostetun tuen aloittaminen, tuen tarkastuspisteissä todettu tuen tarpeen jatkuminen tai päättyminen perustuvat pedagogiseen arvioon. Pedagogisen arvion laatimisesta vastaa luokanopettaja/luokanvalvoja. Tehostetun tuen aloittamiseen, järjestämiseen ja päättymiseen liittyvät asiat käsitellään moniammatillisesti yhteistyössä opiskeluhuollon henkilöstön heidän parhaaksi arvioimallaan tavalla, esimerkiksi konsultaatio. Tehostetun tuen tavoitteet ja toimet kirjoitetaan oppimissuunnitelmaan yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja oppilasta opettavien opettajien kanssa.

Mikäli tehostetun tuen toimet eivät riitä, voidaan aloittaa pedagogisen selvityksen valmistelu **erityisen tuen päätöstä** varten. Pedagogisella selvityksellä voidaan myös purkaa aiempi erityisen tuen tarve. Pedagogisen selvityksen laatimisesta vastaa luokanopettaja tai luokanvalvoja. Erityisen tuen aloittamiseen, järjestämiseen ja päättymiseen liittyvät asiat käsitellään moniammatillisesti yhteistyössä opiskeluhuollon henkilöstön heidän parhaaksi arvioimallaan tavalla, esimerkiksi konsultaatio. Erityisesti ennen erityiseen tukeen siirtämistä voi olla tarpeen arvioida myös mahdolliset opiskeluhuollollisen tuen, selvittelyn ja tutkimisen tarpeet ja käydä läpi aiempaa opiskeluhuollollista historiaa. Erityisen tuen pedagogiset tavoitteet ja toimet suunnitellaan HOJKS:iin yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja oppilasta opettavien opettajien kanssa.

Sairaalakoulun opiskelijat pysyvät aina oman koulun opiskelijoina. Tiivis pedagoginen ja opiskeluhuollollinen yhteistyö opiskelijan oman koulun kanssa on edellytyksenä onnistuneelle paluulle takaisin omaan kouluun.

5.4. Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi

Oppilaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemisen kannalta on tärkeää jakaa tietoa huoltajien ja niiden toimijoiden kanssa, jotka tukevat oppilaan kasvua, kehitystä ja oppimista. Mikäli oppilasta tuetaan koulun ulkopuolisten toimijoiden taholta, on yhteistyön ja tiedon jakamisessa suositeltavaa hyödyntää monialaista asiantuntijaryhmää tai muita verkostotapaamisia kokonaistilanteen kartoittamiseksi ja tukitoimien suunnittelemiseksi. Tarkoituksena on koota oppilaan tukemisen kannalta keskeiset toimijat yhteen. Näin voidaan välttää mm. päällekkäisiä tukitoimia ja suunnitella oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisimmat toimet hänen tukemisekseen. Keskeistä on sopia yhdessä jatkotoimenpiteisiin sekä seurantaan liittyvästä vastuunjaosta ja mahdollinen seuraava tapaaminen seurannan varmistamiseksi. Verkostotapaamisten koollekutsumisen työnjaosta sovitaan koulun oppilaan asioissa kootun monialaisen asiantuntijaryhmän ja yhteistyötahojen kesken.

Terveys- ja sosiaalihuoltopalveluiden (perheneuvola, perhetyö, lastensuojelu, vammaispalvelut, perus- ja erikoissairaanhoidon sekä kuntoutuksen palvelut) yhteistyö koulun ja opiskeluhuollon henkilöstön kanssa on usein yksilökohtaista työtä. Sosiaalipalveluissa perhesosiaalityö mahdollistaa monia erilaisia kotiin tarjottavia tukitoimia, kuten esim. perhetyö. Lastensuojelu on viimesijainen tukimuoto, johon kuuluu tehostettu perhetyö. Yksilökohtaisessa opiskeluhoitotyössä toteutettavaa yhteistyötä oppilaan, huoltajan, koulun sekä koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa voidaan toteuttaa vain oppilaan tai hänen huoltajansa

suostumuksella, ja sitä ohjaavat yksilökohtaisen opiskeluhuollon käytännöt ja opiskeluhoitoa koskevat asiakirjat sekä toimijoiden laatimat ohjeistukset yhteistyön käytänteisiin.

Yksittäistä oppilasta koskevassa opiskeluhoitotyössä noudatetaan sitä koskevaa tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Koulussa voi työskennellä määräaikaaisesti erilaisia hanketyöntekijöitä. Kemin jokaisella yläkoululla toimii koulunuorisotyöntekijä/ kouluyhteisöohjaaja.

Nuoris- ja vapaa-aikapalvelut ovat yksi koulujen yhteistyökumppaneista. Yhteistyö on suunnitelmallista, tavoitteellista ja oppilaan hyvinvointia tukevaa. **Kemin kaupungin HARLIKUS** eli harrastussuunnitelma ja liikunta- ja kulttuurikasvatussuunnitelma on palvelutarjotin, joka takaa kaikille lapsille ja nuorille tasa-arvoisen mahdollisuuden kokea ja osallistua monipuolisesti paikallisiin hyvinvointia edistäviin kulttuurin ja liikunnan palveluihin. Myös seurakunta ja eri järjestöt tekevät yhteistyötä koulujen kanssa. Nuorisotoimen, seurakunnan ja muiden toimijoiden kanssa tehtävä työ suunnitellaan siten, että se jakautuu järkevästi lukuvuodelle ja eri luokkatasoille sekä tukee hyvinvointia edistävää toimintaa.

Erikoissairaanhoidon ja lastensuojelun kanssa tehtävä yhteistyö kohdistuu pääosin heillä asiakkuudessa olevien oppilaiden verkostoyhteistyöhön, joihin koulun henkilökunta osallistuu tarvittaessa. Yhteistyön edistämiseksi koulun henkilökunta tiedottaa huoltajan luvalla erikoissairaanhoidon opiskelijan koulunkäyntiin liittyvistä asioista niissä määrin kuin ne katsotaan tarpeellisiksi. Koulu voi myös kutsua lasten- ja nuorisopsykiatrian ja lastensuojelun viranomaisia mukaan yksittäistä oppilasta koskeviin palavereihin tilanteen mukaan.

Koulut tekevät yhteistyötä myös **poliisin** kanssa tarvittaessa. Koulu voi pyytää poliisilta konsultaatioapua tilanteiden ratkaisemiseen ja opiskelijan turvallisuuden takaamiseen. Poliisilta voi aina kysyä näkemystä siitä, onko tietoon tullut teko ilmoitusvelvollisuuden alainen. Poliisi voi tehdä myös valistustyötä kouluissa. Koulu tekee yhteistyötä poliisin kanssa tarpeen mukaisesti myös tilanteissa, joissa oppilaan turvallisuus on vaarantunut tai kurinpidollisten toimien lisäksi on tehty rikosilmoitus. Ankkuritiimi hoitaa alaikäisten tekemiä rikoksia ja niissä asioissa nuorten puhutuksia, sekä muilta toimijoilta tulevia nuoriin liittyviä huolenaiheita. Yhteistyö on kuvattu myös koulun toimintaohjeisiin äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa sekä kurinpitotoimien yhteydessä. Rikoksen tunnusmerkistön täytyessä asian ratkaiseminen siirtyy poliisille.

5.5. Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Oppilaille ja heidän huoltajilleen annetaan tieto käytettävissä olevasta opiskeluhoitosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoitojen palveluja (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11 §). Oppilaan ja huoltajan osallisuus opiskeluhoitossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja opiskeluhoitosta tiedottaminen lisää opiskeluhoitojen tuntemusta ja edesauttaa palveluihin hakeutumista.

Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteet kuvataan opetuksen järjestäjän opiskeluhoolltosuunnitelmassa, joka on luettavissa Kemin kaupungin varhaiskasvatuksen ja opetuksen verkkosivuilla. Tiedotuskanavat ovat ensisijaisesti sähköiset välineet (Wilma, Kemin kaupungin verkkosivut, jossa tiedotetaan myös hyvinvointialueen opiskeluhoollon verkkosivuista) sekä kirjalliset ilmoitukset ja tiedotteet mm. terveydenhoitajan tiloissa ja koulun ilmoitustaululla. Vanhempainilloissa tiedotetaan vanhempia opiskeluhoollon palveluista. Luokanopettajat/ -valvojat huolehtivat luokkakohtaisesta tiedottamisesta.

Opiskeluhoolltopalveluiden työntekijöiden ajantasaiset yhteystietonsa ovat huoltajien ja henkilöstön saatavilla koulujen verkkosivuilla. Opiskeluhoollon henkilökunta voi myös kiertää luokissa esittäytymässä ja kertomassa opiskeluhoollon toiminnasta.

Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteet käsitellään yksikkökohtaisissa henkilöstökokouksissa ja uusien työntekijöiden perehdytyksessä. Henkilöstön tulee tuntea suunnitelmat (turvallisuuksuunnitelma, kiusaamisen vastainen työ, häirinnän ja väkivallan ehkäisy, poissaolo koulusta jne.) ja noudattaa annettuja ohjeita.

6. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Lapsella, oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus (perusopetuslaki 29 § (1267/2013), lukiolaki 714/2018 40 §). Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen/ koulutuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista koulujen kanssa. Opetuksen/ koulutuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhoolltopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

6.1. Toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet (sis. Rehtorin ja opettajan velvoitteet) /Suunnitelma suojaamiseksi väkivallalta

Opetuksen/ koulutuksen järjestäjän opiskeluhoolltosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan, päiväkodin johtajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai matkalla esiopetukseen tai kotiin/ koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan lapsen/ oppilaan tai opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (perusopetuslaki 29 §

(163/2022), lukiolaki 714/2018 40 §, muutettu lailla 165/2022). Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan lapsen/ oppilaan/ opiskelijan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhuoltopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia (perusopetuslaki 40 §, oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23 §, lastensuojelulaki (417/2007) 25 § ja sosiaalihuoltolaki (1301/2014) 35§).

Perustuslain mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Kiusatuksi tuleminen rikkoo tätä perusoikeutta ja aiheuttaa monia kielteisiä ja usein pitkäkantoisia seurauksia lasten ja nuorten kehitykselle. Siksi kiusaamista tulee ehkäistä ennalta ja puuttua esiin tuleviin kiusaamistapauksiin viipymättä. Oppilaan/ opiskelijan on käyttyädyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä (perusopetuslaki 35 §, lukiolaki 30 §).

Jokaisella oppilaalla on oikeus turvalliseen ja yhdenvertaiseen koulunkäyntiin. Tämän saavuttamiseksi oppilaat opiskelevat koulussa ja esiopetuksessa ohjeistetusti, ohjatusti ja valvotusti. Välitunneilla on aina tarkoituksenmukainen määrä opettajavalvojia sekä myös koulunkäyntiohjaajia. Esioppilaat ulkoilevat aina henkilöstön kanssa. Kiusaamisen, väkivallan, häirinnän ja syrjimisen ehkäiseminen sekä siihen puuttuminen kuuluu kaikille esiopetus/kouluyhteisössä työskenteleville aikuisille ja siihen tulee puuttua välittömästi. Kouluilla tulee olla käytössään yhdessä sovitut puuttumisen ja seurannan menetelmät.

Turvallinen opiskeluympäristö edellyttää:

- toimintakulttuuria, jossa kaikki pyritään ottamaan mukaan huolehtien jatkuvasta ryhmäytyksestä
- yhteisesti sovittuja sääntöjä koulun, luokkien ja ryhmien tasolla
- selkeät mallit ilmiöiden puuttumiseen ja seurantaan, kuten kiusaamis- ja hyvinvointikyselyt ja -mallit
- henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien tietoutta malleista/toimintatavoista esimerkiksi poissaoloihin, uhka- ja vaaratilanteisiin, kiusaamiseen, häirintään, syrjintään liittyvissä tilanteissa sekä tuen piiriin ohjaamisen käytänteistä
- tunne- ja sosiaalisten taitojen vahvistamista kaikilla luokka-asteilla
- muita rakenteita yhteisöllisyyden vahvistamiseksi kuten kummiluokkatoiminta, tukioppilastoiminta, oppilaskuntatoiminta, kodin ja koulun yhteistyö, yhteisölähtöiset menetelmät monialaisessa työskentelyssä

Kiusaamisen, väkivallan, häirinnän ja syrjinnän ennaltaehkäisy

Oppilaita ja heidän huoltajiaan tukeva, hyväksyvä, kohtaava ja osallistava koulun toimintakulttuuri on avainasemassa kaikessa ennaltaehkäisevässä toiminnassa. Ennaltaehkäisevää työtä voidaan vahvistaa koko koulun toimintakulttuuria kehittämällä.

Kouluissa on käytössä oppilaiden tunne- ja vuorovaikutustaitoja kehittäviä malleja, joiden avulla mm. vahvistetaan oppilaiden yhteisöllisyyttä, kaveritaitoja sekä kiusaamisen vastaisia asenteita. Oppilaiden sosiaalisia taitoja, mm. ryhmäytymistä tuetaan monin eri tavoin sekä koulun työntekijöiden, että eri sidosryhmien toimesta. Kouluissa tehtävä yhteisöllinen työ ja esimerkiksi tukioppilastoiminnan ja koulunuorisotyön osuus on keskeistä kiusaamisen, väkivallan, häirinnän ja syrjimyksen ennaltaehkäisyssä.

Ennaltaehkäisevää toimintaa on myös riittävä viestintä ja yhteistyö oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Oppilaille ja huoltajille kerrotaan lukuvuoden alussa koulussa käytössä olevista kiusaamisen, häirinnän, väkivallan ja syrjinnän ehkäisyn, seurannan ja puuttumisen toimintatavoista. Oppilaille ja huoltajille kerrotaan myös heidän oikeudestaan opiskeluhoitopalvelujen käyttöön sekä keskeisimmistä perusopetuslain mukaisista kurinpitovelvoitteista kiusaamiseen, väkivaltaan, häirintään ja syrjymiseen puuttumisessa.

Kiusaamiseen puuttuminen ja seuranta

Oppilaiden väliset kiusaamistilanteet pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain, ja opettaja sekä muu henkilöstö on velvoitettu puuttumaan havaitsemiinsa tilanteisiin viipymättä. Oppilaita rohkaistaan kertomaan kokemastaan kiusaamisesta, ja heitä rohkaistaan ottamaan kiusaaminen puheeksi myös tilanteen sivustaseuraajan roolissa. Oppilaita rohkaistaan kertomaan kiusaamisesta sekä koulussa että kotona.

Kiusaamista havaittaessa koulussa selvitetään kiusaamisteot, ja puututaan kiusaamiseen tasapuolisesti opettajien, ja tarvittaessa myös rehtorin toimesta. Puuttumisessa on tärkeää selvittää, mitä on tapahtunut ja kuulla kaikkia asianosaisia. Tapauksen selvittämisen yhteydessä sovitaan jatkotoimista, seurannasta ja yhteistyöstä huoltajien kanssa. Vakavammissa tapauksissa arvioidaan myös sosiaalipalvelujen ja poliisin tarve.

Jos oppilas/opiskelija kertoo oppimisympäristössä tai koulumatkalla kokemastaan kiusaamisesta, opettaja tai tarvittaessa rehtori ilmoittaa siitä viipymättä huoltajille, sekä tarvittaessa muille viranomaisille (perusopetuslaki 29 §, lukiolaki 40 §)

- Tarvittaessa käytetään turvaamis- ja kurinpitokeinoja kuten kasvatustalkuttelua, jälki-istuntoa, opiskelijan poistamista oppitunnilta tai koulun tilaisuudesta, opiskelijan työpäivän keskeyttämistä sekä kielletyn, vaarallisen tai häiritsevän esineen haltuunottoa perusopetus –ja lukiolaissa säädetyllä tavalla.
- Jos asia on pitkittynyt, vaikea tai vaatii muutoin opiskeluhoitotoimia, ollaan yhteydessä opiskeluhoitopalveluihin oppilaan tai huoltajan suostumuksella.
- Salassapidon estämättä tehdään rikosilmoitus, kun epäillään lievää pahoinpitelyä, muuta henkeen tai terveyteen kohdistuvaa rikosta tai lapseen kohdistuvaa seksuaalirikosepäilyä tai alle 15-vuotiaan nuoren tekemää, rikoksen tunnusmerkit täyttävää tekoa.
- Ilmoitus poliisille on oikeus tehdä myös, jos on tehtävissään saanut tietoja, joiden perusteella on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi.
- Tarvittaessa tehdään yhteydenotto sosiaalipalveluihin.

- Oppilas/opiskelija voi joutua korvaamaan vahingon, jonka hän on aiheuttanut tahallaan tai huolimattomuuttaan toiselle oppilaalle tai henkilökunnan jäsenelle. Korvaamisessa sovelletaan vahingonkorvauslakia. Riitatilanteessa Lapin sovittelutoimisto hoitaa kaikki tapaukset, joissa on rahallisia korjauksia. Sovittelulappi.fi

Kemin kouluissa epäasialliseen käytökseen, kiusaamiseen, häirintään tai syrjintään puututaan ensisijaisesti kasvatuskeskustelun keinoin (perusopetuslaki 35 a §). Näistä laaditaan kirjaukset Wilmaan ja ilmoitetaan huoltajalle. Tarvittaessa koulu tekee huoli-ilmoituksen tai yhteistyöpyynnön muille viranomaisille (sosiaalitoimi, poliisi). Vakavissa rikkomuksissa koulun kurinpitotoimia ovat kirjallinen varoitus ja määräaikainen koulusta erottaminen (perusopetuslaki 36 §, lukiolaki 41 §).

Kemissä kiusaamisen vastaisessa työssä sovelletaan OPH:n ohjeistusta: [Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen](#).

[Käsikirja: Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa \(Opetushallitus\).](#)

Keskeistä on, että esiin tulleeeseen kiusaamiseen puututaan välittömästi ja sovitun toimintamallin mukaisesti. Koulut voivat toteuttaa koulukohtaisia kiusaamisen, häirinnän ja syrjinnän vastaisia ohjelmia. Kemin kouluilla käytössä olevia ohjelmia KiVa-toiminnan ohessa ovat Verso eli Vertaissovittelumenetelmä ja yhteisömenetelmänä Resto eli Sovitteleva ja restoratiivinen menetelmä koulun henkilöstölle. Opettajia on koulutettu myös Väestöliiton Pisarapuuttuminen – mallin käyttöön lasten positiivisen vuorovaikutuksen edistämiseksi sekä kiusaamiseen ja häirintään puuttumiseksi. Työntekijät puuttuvat pieniin pisaroihin, tilanteisiin, joita ei voi nimittää kiusaamiseksi. Tilannetta ei päästetä niin pitkälle, että siitä tulee kiusaamista. Tärkeitä ovat toistot ja pienet huomiot arjen tilanteissa.

Kiusaamiseen puuttumisessa keskeistä on:

- tasapuolinen tilanteen ja kiusaamistekojen selvittäminen kaikkien osapuolten ja tarvittaessa sivustaseuraajien kanssa
- osapuolten huoltajille kiusaamisesta tai epäilyistä kiusaamisesta ilmoittaminen välittömästi tilanteen tultua ilmi
- osapuolten kuuleminen erikseen
- yhteisen keskustelun järjestäminen (alle 18-vuotiaiden kohdalla huoltajan kanssa)
- anteeksipyyntömahdollistaminen
- tilanteen seurannasta sopiminen ja turvallisuuden varmistaminen
- kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttö
- neuvola- ja opiskeluhuoltopalveluihin ohjaaminen ja niiden käyttäminen
- tarvittaessa muille viranomaisille, kuten sosiaalitoimeen tai poliisille ilmoittaminen

Opetushallitus on laatinut huoneentaulut oppilaalle ja vanhemmille, miten ennaltaehkäistä kiusaamista ja miten toimia, jos itse kohtaa tai kaveri kohtaa kiusaamista. Kemin kouluissa huoneentaulut tulee olla tulostettua koulun seinälle/ luokahuoneisiin. Huoneentaulun muistilista käydään läpi oppilaiden kanssa ja esimerkiksi vanhempainilloissa. Huoneentaulusta on tehty myös käännöksiä useammalle kielelle.

Toimi näin kiusaamistilanteessa – Oppilaille

- Ole **reilu kaveri**: jos havaitsit kiusaamista, osoita tukeasi kiusatulle esimerkiksi ottamalla yksin jäävä mukaan ryhmään.
- Jos joku **kiusaa sinua**, ilmoita siitä **heti** opettajalle, rehtorille tai jollekin toiselle koulun aikuiselle. Näin hän voi puuttua tilanteeseen.
- Ilmoita aikuiselle myös, jos **jotakin toista kiusataan**.
- Kerro, **mitä** tilanteessa tapahtui ja **ketä** oli paikalla.
- Kerro aikuiselle myös, jos olet kohdannut kiusaamista **verkossa**. Säilytä mahdolliset todisteet, kuten some-, teksti- ja sähköpostiviestit.
- Kerro asiasta myös **vanhemmillesi**.

Tiesitkö, että:

- Koulun aikuisten pitää aina puuttua kiusaamiseen.
- Kun tarvitset apua, voit ottaa yhteyttä opettajan ja rehtorin lisäksi koulun psykologiin, kuraattoriin, terveydenhoitajaan tai lääkäriin. Keskustelu on luottamuksellista ja toiveesi ja mielipiteesi otetaan huomioon.
- Voit ilmoittaa kiusaamisesta koulun aikuiselle myös **someviestillä**.
- Sinulla on **oikeus osallistua** koulun toimintaan ja päätösten suunnitteluun.

Kiusaaminen satuttaa. Muista, että olet tärkeä ja arvokas juuri sellaisena kuin olet.

Toimi näin kiusaamistilanteessa – Opettajille

- Kiinnitä huomiota lapsesi tunnetiloissa tai käyttäytymisessä tapahtuviin **muutoksiin**.
- Ilmoita **viipymättä koululle**, jos havaitsit tai saat tietosi lapsesi tai muihin lapsiin kohdistuvaa kiusaamista koulussa.
- Voit ilmoittaa myös **vapaa-ajalla tapahtuneesta** kiusaamisesta, jos arvioit että asialla on vaikutusta lapsen koulunkäyntiin. Ota asia puheeksi myös muiden tapahtumaan osallisten vanhempien kanssa.
- Vaikka olet huolissasi lapsestasi, **yrityä ajatella miten asia ratkaistaisiin hyvin** myös muiden mukana olleiden lasten näkökulmasta.
- Jos lastasi on kiusattu, **ole hänen tukenaan**. Rohkaise häntä kertomaan kokemuksestaan, kun asiaa käsitellään koulussa.
- Jos oma lapsesi on **osallistunut kiusaamiseen**, tue häntä asian käsittelyssä opettajien ja muiden tilanteessa mukana olleiden lasten kanssa.

Voit ennaltaehkäistä kiusaamista seuraavasti:

- **Keskustele** lapsesi kanssa kiusaamisesta ja sen muodoista sekä hänen kaverisuhteistaan koulussa, vapaa-aikana ja digitaalisissa ympäristöissä.
- **Tutustu digitaalisiin ja sosiaalisen median ympäristöihin**, joita lapsesi käyttää.
- **Harjoittele** yhdessä lapsen kanssa mediataitoja sekä netin ja sovellusten kohtuullista käyttöä. **Rajoja** lapsen nettiäikää tarvittaessa. **Opetä** ystävällistä ja asiallista käyttäytymistä myös netissä.

Tiesitkö, että:

- Lapsellasi on **oikeus psykologi- ja kuraattoripalveluihin** sekä **kouluterveydenhuoltoon**. Näiden palvelujen asiantuntijat tarjoavat ohjausta myös huoltajalle.
- Sinulla on **oikeus saada tietoa** lapsen kouluasioista ja hyvinvoinnista koulussa.
- Mikäli kiusaaminen johtaa **kurinpito- tai puuttumis-**keinoihin tai sillä on rikosoikeudellisia seurauksia, noudatetaan asianosaisten kuulemisessa ja huoltajille tiedottamisessa **lainsäädännön** edellyttämiä menettelytapoja.

Lähde: Oph.fi

Kiusaamisen vastaisessa työssä keskeistä on lapsen tai nuoren, tämän perheen ja koulun henkilöstön yhteistyö. Lisäksi selvitystyöhön ja osapuolien tarvitseman tuen järjestämiseen osallistuvat tapauksen mukaan sosiaalipalveluiden henkilöstö, perheneuvola ja Lapin sovittelutoimisto. Poliisin ennalta estävän toiminnan ryhmä on mukana kiusaamistapauksissa etenkin silloin, kun asiasta on tehty rikosilmoitus.

Lukuvuoden 2023-2024 aikana laaditaan Kemin kaupungin perusopetuksen ja valmistavan opetuksen paikallinen suunnitelma kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Koulujen yhteisen suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnitelma sisältää myös opetuksen järjestäjän järjestyssäännöt, joka tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Häirintään puuttuminen ja seuranta

Kemissä hyvinvointilautakunta päätti, että koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa nimitään häirintäyhdyshenkilöt (Hyvinvointilautakunta 23.02.2023 § 17).

Häirintä voi ilmetä kiusaamisena tai väkivaltana iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen, sukupuolen, sukupuoli-identiteetin, sukupuolen ilmaisun tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Esimerkiksi loukkaustarkoituksessa esitetyt rasistiset vitsit tai seksuaalivähemmistöön kuuluvan toisen oppilaan/ opiskelijan nimittely ovat häirintää.

Esiopetusyksikön/ koulun henkilökunta rohkaisee ja kannustaa lasta/ nuorta ikätasonsa mukaisella tavalla tunnistamaan ja ottamaan puheeksi kokemansa häirintä aikuisen kanssa. Jos aikuiset

huomaavat lapsen/ nuoren käytöksessä huolestuttavia muutoksia, voidaan häirintä tunnistaa ja pysäyttää jo varhaisessa vaiheessa. Häirintään liittyvien tapahtumien selvittämisen lisäksi kouluissa ja esiopetuksessa on huolehdittava siitä, että häirintä päättyy opiskeluympäristössä ja koulumatkoilla.

Häirintään puuttumisessa keskeistä on selvittää, mitä on tapahtunut ja keiden välillä. Opettajan ja rehtorin/johtajan puuttumistoimet perustuvat tilanteessa ja sen selvittämisessä esille tulleeisiin tosiasioihin. Tilanteisiin puututaan opettajan ja muun henkilöstön toimesta samalla tavalla, kuin puututaan kiusaamiseen ja väkivaltaan. Puuttuminen tehdään lapsen iän, kasvun ja kehityksen huomioivalla tavalla, ja siinä käytetään tarvittaessa laissa säädettyjä kurinpitokeinoja ja turvaamistoimia.

Esiopetuksessa ja koulussa huomioidaan sosiaalisten ja tunnetaitojen harjoittelu, kehittyminen ja siinä tukeminen. On tärkeä opetella tunnistamaan tunteita ja ratkaisemaan ristiriitoja ja erimielisyyksiä. Aikuiset ovat läsnä ja ohjaavat vuorovaikutustilanteita.

Häirinnän muotoja ovat myös seksuaalinen häirintä ja sukupuoleen perustuva häirintä.

Seksuaalinen häirintä tapahtuu lapsen ja nuoren elämässä usein verkossa ja julkisissa paikoissa. Erityisesti verkon välityksellä tapahtuva seksuaalinen häirintä on vaikeasti tunnistettava ilmiö. Myös kouluissa ja oppilaitoksissa voi esiintyä jonkun verran seksuaalista häirintää.

Pienen lapsen kohdalla hyväksikäyttöä epäiltäessä on opettajan tai rehtorin aina syytä konsultoida poliisia. Seksuaalinen häirintä voi jäädä aikuisilta piiloon, sillä vain osa lapsista ja nuorista kertoo kokemastaan seksuaalisesta häirinnästä luottamalleen aikuiselle.

Toimenpiteet seksuaalisen häirintätapauksen selvittämiseksi:

- Kun henkilöstön jäsen saa tietää seksuaalisesta häirinnästä, kertoo hän siitä rehtorille/ päiväkodin johtajalle.
 - Epäselvässä tilanteessa koulu voi olla yhteydessä viranomaistahoon ja pyytää heiltä tilannearviota/ konsultaatiota. Tässä vaiheessa ei mainita asianosaisten nimiä.
 - Jos tapaus täyttää rikoksen tunnusmerkit, on oppilaitoksen velvollisuus alaikäisen kohdalla tehdä rikosilmoitus ja lastensuojeluilmoitus. Kun rikosilmoitus on tehty, vastuu asian selvittämisestä siirtyy poliisille, koulu ei selvitä asiaa enempää. Koulu keskittyy tukemaan lasten ja nuorten hyvinvointia.
- Mikäli tapaus ei täytä rikoksen tunnusmerkkejä, selvittely koulun taholla opiskeluhuollon kanssa:
 - Sekä häirinnän esille ottanutta että toista osapuolta kuullaan erikseen. Kuulemisessa selvitetään tapahtumat ja niiden perusteiksi esitetyt väitteet. Kuulemisessa selville tulleet asiat kirjataan opiskeluhoitokertomukseen.
 - Rehtori kutsuu osapuolet keskustelemaan asiasta. Keskustelussa selvitetään tapahtumien kulku, kuullaan asianosaisia ja sovitaan, miten jatkossa toimitaan. Keskustelusta tehdään muistio yksityisyyden suoja huomioiden. Keskustelut kirjataan ylös opiskeluhoitokertomukseen.

- Johtajan/ rehtorin tehtävänä on huolehtia, että sovitut toimenpiteet toteutuvat sekä seurattava tilannetta. Tarvittaessa pidetään seurantapalaveri.

Häirinnän ehkäisyssä ja siihen puuttumisessa noudatetaan valtakunnallista ohjeistusta: [Opas seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa \(Opetushallitus\).](#)

Väkivaltaan puuttuminen ja seuranta

Väkivaltaan tai väkivaltaepäilyihin puuttumisessa keskeistä on:

- sen selvittäminen, mitä on tapahtunut ja keiden välillä, ja ketkä ovat osallisia tilanteeseen ja ketkä sivustaseuraajia
- uhrin ja väkivaltaisesti käyttäytyneen tekijän huoltajille ilmoittaminen välittömästi tilanteen tai väkivaltaepäilyn tultua ilmi
- turvallisuuden varmistaminen kasvu- tai opiskeluympäristössä
- yhteisen keskustelun järjestäminen uhrin, ja alle 18-vuotiaan uhrin kohdalla hänen huoltajiensa kanssa, sekä tekijän, alle 18-vuotiaan tekijän kohdalla hänen huoltajiensa kanssa
- uhrin ja väkivaltaisesti käyttäytyneen tekijän, ja alle 18-vuotiaiden kohdalla heidän huoltajiensa ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin ja varhaiskasvatuksessa neuvolapalveluihin
- kurinpitokeinojen ja -toimien, sekä turvaamistoimien käyttö
- väkivallasta tai väkivaltaepäilystä poliisille ilmoittaminen ja rikosilmoituksen tekeminen
- alle 18-vuotiaista koskien lastensuojeluun ilmoittaminen
- tilanteen seurannasta sopiminen.

[OPH: Väkivallan tunnistaminen ja puuttumisen keinot](#)

Opetushallitus on julkaissut materiaalia väkivallan ja häirinnän määrittelystä sekä tunnistamisen ja puuttumisen keinoista: [Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen \(Opetushallitus\).](#)

Rakentavaa vuorovaikutusta - demokraattisen osallisuuden vahvistaminen, vihapuheen ja väkivaltaisen radikalismien ennaltaehkäisy: [Rakentavaa vuorovaikutusta \(Opetushallitus\).](#)

Keskeisimmät yhteystiedot poliisiin ja lastensuojeluun löytyvät tästä suunnitelmasta ja liitteistä ja niiden on hyvä olla kouluilla myös henkilöstön tiedossa ja saavutettavissa.

Syrjintään liittyvä puuttuminen ja seuranta

Yhdenvertaisuus on Suomessa perusoikeus. Syrjintää on se, että ihmistä kohdellaan huonommin kuin toista henkilökohtaisen ominaisuuden ja yhdenvertaisuuslaissa säädetyn syrjintäperusteen takia. Yhdenvertaisuuslaissa kiellettyjä syrjintäperusteita ovat ikä, alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, poliittinen toiminta, ammattiyhdistystoiminta, perhesuhteet,

terveydentila, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen tai muu näiden kaltainen henkilöön liittyvä syy.

Opettajan ja rehtorin tulee viiveettä ilmoittaa tietoonsa tulleesta syrjinnästä niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle. Tarpeen vaatiessa opettaja tai rehtori tekee ilmoituksen syrjinnästä muille viranomaisille. Oppilaiden välisessä syrjinnässä pyritään etsimään ratkaisuja keskustellen oppilaiden ja tarvittaessa huoltajien kanssa. Oppilas ohjataan tarvittaessa opiskeluhoitopalveluihin. Tärkeää on varhainen puuttuminen ja yhteistyö huoltajien kanssa. Syrjinnän tultua ilmi, varmistetaan yhteisön turvallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo esimerkiksi arkikäytäntöjä muuttamalla.

Kemin perusopetuksen yhteinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma laaditaan lukuvuoden 2023-2024 aikana. Tällä hetkellä suunnitelmat ovat yksikkökohtaiset. Myös varhaiskasvatusta velvoittaa 1.6.2023 toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluun laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) ja yhdenvertaisuuslaki (1325/2014).

Yhdenvertaisuussuunnitelmalla on siirtymäaika, ja suunnitelman on oltava valmiina 1.6.2025. Velvoitteet koskevat varhaiskasvatustaan mukaisesti varhaiskasvatuksen järjestäjien ja yksityisten palveluntuottajien järjestämää varhaiskasvatusta sekä varhaiskasvatuksen yhteydessä järjestettävää esiopetusta.

6.2. Toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan/ opiskelijan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin

Jos koulun työntekijä arvioi, että oppilas tarvitsee opiskeluhoitopalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä opiskeluhoitopalveluiden terveydenhoitajaan, psykologiin tai kuraattoriin yhdessä oppilaan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, oppilaalle on annettava tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä edellä mainitussa määräajassa. Oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on annettava tieto yhteydenotosta opiskeluhoitopalveluiden työntekijään, jollei opiskeluhoitolaissa 18 §:n 2 momentissa tai muussa laissa säädetä toisin. (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 16 § ja 18 § muutos 25.5.2022/377)

Opiskeluhoitopalveluiden työ on jaettu yksiköittäin. Kemin kaikille kouluille ja esiopetusyksiköille on nimetty omat opiskeluhoitopalveluiden terveydenhoitajat, kuraattorit ja psykologit sekä koululääkäri. Opetuksen järjestäjä ja koulut vastaavat siitä, että koulun henkilökunnalla, oppilailla ja heidän huoltajillaan on tieto koulun opiskeluhoitopalveluista, ajantasaisista yhteystiedoista ja yhteydenoton käytännöistä. Koulun henkilökunnalla on velvollisuus ohjata oppilas hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoitopalveluiden etuuksia ja palveluja. (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11§)

Oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun oppilas on tätä pyytänyt. Kiireellisissä tapauksissa keskustelu on järjestettävä samana tai seuraavana päivänä

(oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 15 §). Mahdollisuus on järjestettävä myös oppilaan huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella, jollei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus tai jos keskustelun järjestäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta. Arvion tuen tarpeesta ja kiireellisyydestä tekee asianomainen kuraattori tai psykologi yhteistyössä oppilaan ja/tai huoltajan kanssa.

Oppilaalle/ opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus päästä koulu- ja opiskeluterveydenhoitajan vastaanotolle myös ilman ajanvarausta. Samoin on varmistettava mahdollisuus saada yhteys terveydenhoitajaan saman päivän aikana. Hoidon tarpeen arviointi ja hoidon tarpeen arvioinnin yhteydessä tarpeelliseksi todettuun hoitoon pääsy on järjestettävä terveydenhuoltolain 51 a ja 51 b säädetyn mukaisesti.

6.3. Yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml.

Toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/ tai poliisille

Varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstöön kuuluvalla on salassapidon estämättä velvollisuus tehdä ilmoitus sekä lastensuojelulle että poliisille, jos on tehtävässään saanut tiedon, jonka perusteella on syytä epäillä lapseen kohdistuvaa seksuaalirikosta tai tiettyjä henkeen tai terveyteen kohdistuvia rikoksia. Ilmoitusvelvollisuuden alaisista seksuaalirikoksista on säädetty rikoslain 20 luvussa. Tietyillä henkeen ja terveyteen kohdistuvilla rikoksilla tarkoitetaan rikoslain 21 luvussa rikoksena rangaistavaksi säädettyjä tekoja, joista säädetty enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.

Ilmoitusvelvollisuudesta on säädetty Lastensuojelulain (417/2007) 25 § 3 momentissa (1111/2016). Ilmoitusvelvollisuuden alainen rikos on esimerkiksi pahoinpitely, josta voi rangaistuksena seurata sakkoa tai vankeutta enintään kaksi vuotta. Rikoksesta epäilyn iällä ei ilmoitusvelvollisuuden suhteen ole merkitystä. Myös alle 15-vuotiaan nuoren tekemistä, ilmoitusvelvollisuuden alaisista rikollisista teoista tulee ilmoittaa poliisille. Poliisilta voi aina kysyä näkemystä siitä, onko tietoon tullut teko ilmoitusvelvollisuuden alainen. (Perusopetuslaki 40 §, lukiolaki 58 §, oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23 §, lastensuojelulaki (417/2007) 25 § ja sosiaalihuoltolaki 1301/2014) 35 §)

6.3.1. Lastensuojeluilmoituksen tekeminen

Tärkeää on huomioida, että vaikka ilmoitusvelvollisuus poliisille koskee vain tietynlaisia rikoksia, niin opetustoimen henkilöstöä koskee kuitenkin lastensuojeluilmoitusvelvollisuus, joka on huomattavasti laajempi. Opetustoimen palveluksessa olevilla on velvollisuus ilmoittaa kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Ilmoitus on tehtävä salassapitosäännösten estämättä. Vaikka työntekijä olisi muuten velvollinen pitämään salassa työssään esiin tulleita

asioita, on hänen velvollisuutensa tehdä lastensuojeluilmoitus, jos lapsen/nuoren tilanne niin vaatii. Lastensuojeluilmoitus tulee tehdä, vaikka lapsi tai perhe kieltäisi sen tekemisen.

Lastensuojeluilmoituksen tekemistä ei saa viivästyttää delegoimalla ilmoituksen tekemistä esimerkiksi esimiehelle (rehtori tai päiväkodin johtaja). Ilmoituksen tekemiseen on velvoitettu se henkilö, joka on saanut tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta.

Lastensuojeluilmoitus tehdään ensisijaisesti Lapin hyvinvointialueen sähköisen linkin kautta

[Virtu.fi/Kemi lastensuojeluilmoitus](https://virtu.fi/Kemi%20lastensuojeluilmoitus)

Tarpeen vaatiessa ilmoituksen voi tehdä myös puhelimitse sosiaalipäivystykseen.

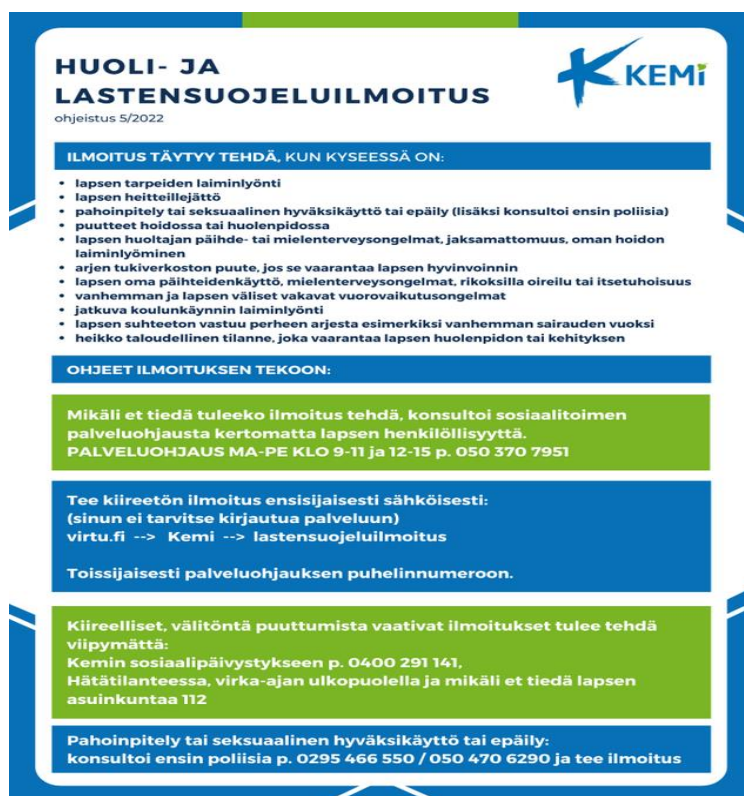
Lastensuojeluilmoitusta tehtäessä on hyvä sisällyttää ilmoitukseen ainakin ne lasta koskevat henkilötiedot, jotka ovat ilmoittajan tiedossa. Lisäksi ilmoitukseen on sisällytettävä syy ilmoituksen tekemiselle, tarkoittaen esimerkiksi perusteita ja tapahtumia, joiden vuoksi ilmoitus tehdään. Lastensuojeluilmoituksen tekijä voi lisätä ilmoitukseen myös maininnan siitä, ovatko lapsi ja hänen huoltajansa tietoisia siitä, että ilmoitus tehdään.

Jos on epävarma siitä, tulisiko tietyissä tilanteissa tehdä lastensuojeluilmoitus, voi kysyä neuvoa lastensuojeluviranomaiselta ilmaisematta lapsen henkilöllisyyttä. Tärkeintä on, että ilmoitus tehdään viipymättä. Sen arviointi, johtaako ilmoitus kiireellisiin toimenpiteisiin, kuuluu sosiaalihuollon ammattilaisille.

Ilmoitusvelvollisilla ei ole lain mukaan harkintavaltaa, jonka perusteella he olisivat oikeutettuja siirtämään lastensuojeluilmoituksen tekemistä sen vuoksi, että itse arvioivat, ettei ilmoitus todennäköisesti tule johtamaan välittömiin lastensuojelutoimenpiteisiin, esim. kiireelliseen sijoitukseen.

Lastensuojeluilmoituksen tekemistä ei myöskään voi viivästyttää tai jättää tekemättä, sillä perusteella, että arvioi jonkun muun tahon jo tehneen samasta asiasta ilmoituksen. Toisen tahon ilmoitusvelvollisuus ei poista omaa ilmoitusvelvollisuutta. Usean tahon kautta saadut tiedot auttavat sosiaalitoimea muodostamaan asiasta kokonais kuvan. Ilmoitusten kautta sosiaalitoimi saa myös tarvittavat yhteystiedot tietojen mahdollista tarkistamista varten.

Ilmoitusvelvollisuutta ei myöskään poista se, että ilmoitusvelvollinen taho tietää varmuudella, että kyseinen lapsi tai perhe on jo lastensuojelun asiakkaana. Ilmoitus ei tällöin käynnistä uuden lastensuojelutarpeen arvion tekemistä, mutta se voi johtaa asiakkaan tilanteen uudelleen arviointiin ja mahdollisesti kiireellisesti toteutettaviin toimenpiteisiin. Sen sijaan tietoja, jotka ovat jo käyneet ilmi yhteisessä verkostopalaverissa tms., ei tarvitse erikseen ilmoittaa lastensuojeluun.

6.3.2. Opetustoimen ja Lapin poliisin ennalta estävän toiminnan kanssa tehtävä yhteistyö

Vastuu turvallisesta oppimisympäristöstä kuuluu lain mukaan koululle. Jos koulun omat keinot eivät riitä kiusaamisen ratkaisemiseksi, voi koulu konsultoida poliisia asiassa muiden ratkaisujen löytämiseksi. Poliisilla voi olla esimerkiksi Ankkuritoiminnan puitteissa mahdollisuus tukea kiusaamistilanteen ratkaisemista.

Kiireettömissä tilanteissa voi olla yhteydessä alueen poliisiin tai eet-ryhmään. Kiireettömiä tapauksia ovat muun muassa:

- Kiireettömät, koulussa tapahtuneet asiat, jotka vaativat ennalta estävän ryhmän työmuotoja tai erityisosaamista. Esimerkiksi kiusaamistapaukset, joita on jo koulussa tuloksetta yritetty selvittää.
- Konsultaatiot – näissä yhteydenottokynnys on erittäin matalalla. Esimerkiksi kiireetön ilmoitus, jos on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi. Asioista voidaan aina keskustella myös anonymisti ja yleisellä tasolla ilman henkilötietojen luovuttamista.
- Käynnissä olevat ilmiöt, esimerkiksi liittyen päihteiden käyttöön.
- Muut käytännön yhteistyöasiat.

Ankkuritoiminnan tavoitteena on nuorten rikoskierteen katkaisu mahdollisimman varhain moniammatillisen yhteistyön muodoin (edustajat poliisista, sosiaali-, terveys- ja nuorisotoimesta) sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen. Ankkuritoiminta ei ole sidoksissa poliisin suorittamaan esitutkintaan. Kyseessä on moniviranomaistoiminto, missä poliisi on yhtenä asiantuntijana mukana muiden joukossa.

Koulut tekevät yhteistyötä myös Lapin sovittelutoimiston kanssa rikos- ja riita-asioissa. Mikäli koulun vaikutusmahdollisuudet eivät ole riittäviä ja sovittelu katsotaan tarkoituksenmukaiseksi, koulu voi tehdä **sovittelualoitteen**. Koulun tulee kysyä suostumukset huoltajilta asia lähettämiseksi sovitteluun. Myös lapsen/nuoren suostumus on huomioitava. Tämän jälkeen koulu ottaa yhteyttä oman alueensa sovittelutoimistoon. Tiedonvaihdon jälkeen sovittelutoimisto ottaa yhteyttä vielä erikseen osapuoliin ja sopii sovittelusta. Sovittelutoimisto lähettää tiedon koululle siitä, mihin tulokseen sovittelussa on päädytty ja seuraa sovittelusopimuksen toteutumisen. Sovittelulappi.fi

Kiusaaminen voi olla myös rikos tai rikollinen teko, josta voi tehdä rikosilmoituksen. Poliisilla on myös velvollisuus kirjata tietoonsa saamansa rikosepäily. Koulukiusaamisen tultua poliisin tietoon, saattaa poliisi viranpuolesta laatia asiassa rikosilmoituksen ja asiaa tutkitaan esitutkinnassa.

Kaikkiin Lapin alueen kouluihin on jaettu helmikuussa 2023 **Lapin poliisin ohje kouluille: Milloin ja miten yhteys koulusta poliisiin Lapissa?** Ohje tarkoitettu koulujen henkilöstön käyttöön. Julkaisun tarkoituksena on selvittää koulujen yhteydenottoihin liittyviä käytäntöjä Lapin poliisilaitoksen alueella.

1. Selvissä uhka-, vaara- ja hätätilanteissa otetaan välittömästi yhteyttä hätäkeskukseen 112.

Pääsääntöisesti poliisiasioita ovat: uhkaukset ja uhkatilanteet, väkivaltatilanteet, huoltajan tai oppilaan/ opiskelijan rattijuopumus ja huumausaineiden hallussapito ja levittäminen.

Oppilaiden väliset fyysiset ja henkiset väkivaltatilanteet ovat asianomistajarikoksia, joissa koulu tiedottaa tapahtuneesta huoltajia. Rikosilmoituksen ensisijaisia tekijöitä ovat huoltajat tai täysi-ikäinen teon kohteena ollut nuori. Myös koululla tulee arvioida rikosilmoituksen tekeminen tapahtumasta.

Seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsen pahoinpitelyn epäilytilanteissa koulu toimii erillisen ohjeen mukaisesti. Se kuka tiedon on saanut, tekee tutkintapyynnön poliisille ja lastensuojeluilmoituksen, jos kyseessä on alaikäinen lapsi tai nuori.

2. Jokainen koulua koskettava tavanomaisesta poikkeava tilanne edellyttää tapauskohtaista harkintaa ja arviointia. Epäselvissä ja kiireettömissä tilanteissa tulee ensin käyttää apuna koulun ja oppilaitoksen opiskeluhuollon asiantuntemusta.

3. Poliisi harkitsee tarkasti, milloin jalkautuminen kouluun tai oppilaitokseen on tarkoituksenmukaista. Koulun omat toimenpiteet ovat ensisijaisia toimia kiusaamiseen, häirintään ja syrjintään liittyvissä tilanteissa sekä omaisuuteen kohdistuvissa vahingollisissa teoissa.

4. Ankkuripoliisitoimintaa toteuttavat poliisit eivät toteuta yksittäisiä oppitunteja tai tietoiskuja.

5. Kiireettömissä ja epäselvissä tilanteissa koulun tai oppilaitoksen rehtori voi aina konsultoida poliisia.

6.3.3. Toimintamalli väkivaltatilanteissa

- Puutu tilanteeseen, pyydä apua
- Arvioi, tarvitaanko välitön ensiapu
 - Ohjaus terveydenhoitajalle tai
 - Soita 112
- Ilmoittaminen rehtorille
- Selvittely oppilaiden kanssa, mikäli mahdollista (kaksi aikuista selvittelemässä)
 - Selvittelyn kirjaaminen wilmaan Kurinpitotoimet -lomakkeelle
- Yhteys osallisena olleiden oppilaiden huoltajiin puhelimitse
 - Huoltaja tulee tarvittaessa koululle
 - Kerrotaan huoltajalle tapahtuneesta, miten koulu toimii ja mitkä ovat huoltajan mahdollisuudet toimia
 - Lastensuojeluilmoitus
 - Rikosilmoitus
 - Oppilaan kotiuttaminen loppupäiväksi (opetuksen epääminen)
 - Lähettäminen terveydenhoitajalle tai lääkäriin
 - Koulun määräämät rangaistukset
- Ilmoittaminen tapahtumasta hallintoon johtavalle rehtorille
- Tarvittavat jatkoselvittelyt (tilanteen mukaan esimerkiksi seuraavana päivänä)
- Dokumenttien kerääminen (selvittely, jatkotoimet, tehdyt ilmoitukset)
- Seurannasta sopiminen
- Opiskeluhuollollisista toimista sopiminen
- Rehtori harkitsee tiedottamisen tarpeen mukaan Wilma-viestinä kaikille huoltajille
 - Yleisellä tasolla, salassapitoa loukkaamatta esim. tilanteessa, jossa on jouduttu tilaamaan ambulanssi
 - Tarvittava tilanteen läpikäynti luokassa / luokissa
- Tilanteen läpikäyminen henkilöstön kanssa.

6.4. Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa

Opetuksen/ koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä opetuksen järjestäjän ja koulun välisen tiedottamisen periaatteet. Suunnitelma

valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.

6.4.1. Kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu

Koulun turvallisuuskulttuuria edistää kaikki myönteistä yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia tukeva toiminta: ilmapiiri, hyvät ja toimivat opettajien ja oppilaiden väliset suhteet, koulun aikuisten väliset suhteet sekä jatkuvuuteen ja avoimuuteen perustuvat suhteet koteihin ja yhteistyökumppaneihin. Terveiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen koulussa on samalla myös kriisitilanteiden ennaltaehkäisyä ja niihin varautumista.

Äkilliset kriisit voivat olla luonteeltaan hyvin erilaisia. Ne voivat koskettaa joko yhtä tai muutamaa henkilöä, luokkayhteisöä tai koko koulua tai useampia kouluja samanaikaisesti. Kriisit voivat olla myös muualla tapahtuvia, kaupunkia, koko yhteiskuntaa tai koko maailmaa koskettavia tapahtumia, jotka aiheuttavat pelkoa ja turvattomuuden tunteita.

Koulua koskettavissa äkillisissä kriisitilanteissa suunnitelmallisen yhteistyön merkitys korostuu. Yhdessä sovitut keskinäisen työnjaon toimintamallit auttavat toimimaan tarkoituksenmukaisesti erilaisissa äkillisissä onnettomuus-, ongelma – ja vaaratilanteissa.

Jokaisella Kemin koululla ja varhaiskasvatusyksikössä on pelastus- ja kriisisuunnitelma, joka edesauttaa johdonmukaista toimintaa erilaisissa poikkeustilanteissa. Toimintavalmiuksia uhka- ja vaaratilanteiden varalta harjoitellaan koulun sisällä säännöllisesti osana turvallisuuskulttuuria ja yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä.

Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset kuten pelastussuunnitelma (Pelastuslaki (379/2011) 15 § ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011) 1 ja 2 §). Suunnitelma päivitetään vuosittain syyslukukauden alussa.

Turvallisuussuunnitelmat ovat henkilöstön saatavilla sähköisesti ja yhtä paperiversiota säilytetään sovitussa paikassa koululla. Jokaisessa tilassa on poistumis-/suojausohje A4-kokoisena.

Koulun pohjapiirustukset löytyvät koulukohtaisista pelastussuunnitelmista. Piirustuksiin on merkitty hätäpoistumistiet ja alkusammutuskalusto. Koulukohtaisissa kriisisuunnitelmissa on lueteltu koulussa käytössä olevat puhelimet. Koulun kokoontumispaikat ja väistötilat on merkitty koulukohtaisiin pelastussuunnitelmiin.

Kunkin yksikön johtaja perehdyttää henkilöstönsä turvallisuussuunnitelmiin lukuvuosittain.

Suunnitelman päivittämisessä hyödynnetään Opetushallituksen materiaalia: [Kriiseihin varautuminen \(Opetushallitus\)](#)

Kriisisuunnitelmassa kuvataan:

- tärkeät yhteystiedot
- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa,
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa,
- sisäisen ja ulkoisen sekä koulun ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet,
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen,
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille,
- toimintavalmiuksien harjoittelu sekä
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen.

6.4.2. Kriisityön johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako

Kriisitilanteen luonne ja laajuus vaikuttavat siihen, kuka tilannetta johtaa, ketkä tahot ovat mukana tilanteen hoitamisessa, ja kenellä on vastuu tiedottamisesta ja miten laajalla yhteistyöllä tehdään varautumissuunnittelua.

Jokaisella yksiköllä tulee olla nimetty kriisiryhmä, jonka toimintaa johtaa varhaiskasvatusyksikön johtaja / koulun rehtori. Hän vastaa myös yksikön kriisitilanteisiin liittyvästä tiedottamisesta. Avoin ja nopea tiedottaminen on osa toimivaa turvallisuuskulttuuria. Oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa tehtävän hyvän yhteistyön merkitys korostuu kriisitilanteissa. Koko yhteisöä koskevissa kriiseissä toimitaan tiiviissä yhteistyössä psykososiaalisen opiskeluhoollon kanssa ja arvioidaan yhdessä tilanteessa tarvittavia toimia. Kriisityön tavoitteet ovat toimintakyvyn säilyttäminen kouluyhteisöä kohdanneessa vaikeassa tilanteessa ja kouluyhteisön jäsenten tukeminen.

Rehtori kutsuu koolle tarvittaessa kriisiryhmän. Koulun kriisiryhmään kuuluvat

- Rehtori ja /tai apulaisrehtori
- Kouluterveydenhoitaja
- Koulupsykologi
- Koulukuraattori
- Erityisopettaja ja/tai opettaja

Kriisiryhmän tehtävät

- Kriisiryhmä kutsuaan koulun rehtorin avuksi kriisitilanteessa
- Kriisiryhmä kutsuu tarvittaessa henkilökunnan koolle
- Miettiä jatkotoimenpiteet yhdessä kodin kanssa
- Harkitsee ulkopuolisen avun tarvetta henkilökunnalle ja oppilaille
- Pitää kriisikansion ajan tasalla
- Ylläpitää kouluttautumista kriisityöhön
- Perehdyttää uudet työyhteisön jäsenet

Erilaisiin kriisitilanteisiin sopivat toimintaohjeet on sisällytetty koulun turvallisuuskansioon. Tarvittaessa oppilas/opiskelija tai hänen perheensä ohjataan lisätuen piiriin.

6.4.3. Sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä opetuksen järjestäjän ja koulun välisen tiedottamisen periaatteet kriisitilanteissa

Viestinnässä ja tiedottamisessa noudatetaan Kemin kaupungin antamia ohjeita.

Varhaiskasvatusyksikön johtaja / rehtori vastaa koulun toimintaan liittyvästä sisäisestä ja ulkoisesta tiedottamisesta.

Kriisitilanteen ensimmäiset toimet ja tiedottaminen

- Ilmoitus tapahtumasta rehtorille / apulaisrehtorille
- Rehtori selvittää, ketä asia koskee, mitä on tapahtunut ja missä, mitä tapahtumasta tiedetään
- Rehtori arvioi tilanteen ja antaa ensimmäiset toimintaohjeet
- Rehtori ilmoittaa tapahtuneesta johtavalle rehtorille ja kutsuu tarvittaessa kriisiryhmän avukseen
- Tiedottamisesta sovitaan johtavan rehtorin kanssa ja ensin tiedotetaan asianosaisia
- Tiedottamisesta koulun sisällä vastaa rehtori ja koulun ulkopuolisesta viestinnästä vastaa johtava rehtori

7. Lähteet ja liitteet

[Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013](#)

[Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta 377/2022](#)

[Oppivelvollisuuslaki](#)

[Perusopetuslaki](#)

[Sosiaalihuoltolaki](#)

[Terveystieteidenhuoltolaki](#)

[Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta](#)

[OPH: Opiskeluhoito ja hyvinvointi \(sivusto\)](#)

[OPH: Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen \(sivusto\)](#)

[THL: Opiskeluhoito \(sivusto\)](#)

[OPH: Kriiseihin varautuminen \(sivusto\)](#)

[OPH: Sitouttava kouluyhteisötyö \(sivusto\)](#)

[KouluKunnossa.fi \(sivusto\)](#)

[Hyvinvoinnin vuosikello - Sosiaalisen vahvistamisen toimintamalli yhteisölliseen hyvinvointityöhön perusopetuksessa](#)

[OKM:n julkaisuja: 2023:27: Yhteisellä koulutiellä Käsikirja perusopetuksen oppilaiden läsnäolon tukemiseen ja poissaolojen vähentämiseen \(Johanna Sergejeff \(toim.\)\)](#)

[AVI: Koulunuorisotyön käsikirja - Vinkkejä ja työmenetelmiä nuorisotyöntekijälle](#)

[Valteri: Pieni huolikirja oppimisen ja koulunkäynnin tueksi](#)

[Oppilaitosympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastus - yhteenvetolomake esi- ja peruskouluihin, lukioihin ja ammatillisiin oppilaitoksiin](#)

[OPH:n oppaat ja käsikirjat 2020:3a: Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa](#)

[OPH:n oppaat ja käsikirjat 2020:4a: Opsa seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa](#)

[OPH:n oppaat ja käsikirjat 2017:1a: Rakentavaa vuorovaikutusta - Opas demokraattisen osallisuuden vahvistamiseen, vihapuheen ja väkivaltaisen radikalismien ennaltaehkäisyyn](#)

